

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

**FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA**

SKUPINA ZRNÍ A JEJÍ MÍSTO V ŠIRŠÍM KONTEXTU

ALTERNATIVNÍ KULTURY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Elznicová

Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 30. června 2016

.....
vlastnoruční podpis

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Obsah

ÚVOD	5
1. ALTERNATIVNÍ KULTURA	6
1. 1 DEFINICE ALTERNATIVNÍ KULTURY	6
1. 2 MEDIA ZAMĚŘUJÍCÍ SE NA ALTERNATIVNÍ SCÉNU	7
1. 2. 1 Radio 1	8
1. 2. 2 Časopis Fullmoon	8
1. 2. 3 Časopis Sebetvor	9
1. 3 ROZHOVORY S LIDMI Z ALTERNATIVNÍ KULTURY	10
2. SKUPINA ZRNÍ	16
2. 1. PROFIL	16
2. 2 REPERTOÁR	19
3. ANALÝZA TEXTŮ	24
3. 1 TEMATIKA TEXTŮ	24
3. 2 ŽÁNRY	27
3. 3 POETIKA TEXTŮ	28
3. 3.1 Koně	30
3. 3. 2 Jabloně	30
3. 3. 3 Nízko letí ptáci	31
3. 3. 4 Následuj kojota	32
4. SKUPINA ZRNÍ V KONTEXTU ALTERNATIVNÍ HUDBY	33
ZÁVĚR	I
RESUMÉ	II
ZDROJE	III
SEZNAM LITERATURY	III
INTERNETOVÉ ZDROJE	III
ROZHOVORY	IV
PŘÍLOHY	V
ROZHOVOR S KAPELOU ZRNÍ	V
TEXTY PÍSNÍ	X

Úvod

Hudební skupina Zrní vznikla v roce 2001, kdy se na chodbách kladenského gymnázia potkávalo pět studentů s hudebními nástroji v ruce. Seznámili se a začali spolu hrát, nejprve na ulicích za drobné do klobouku, poté v klubech za peníze, které jen stěží pokryly náklady na cestu. Dnes hrají na velkých festivalech a jejich koncertování je téměř živí. Z garážové hippies kapely hrající pro pár kamarádů se postupně vypracovala kapela, která je dnes téměř považována za mainstream a vyprodává koncerty po celé České republice. Jejich texty vypovídají mnoho o jejich citlivosti a pohledu na svět, ale také se vyjadřují k událostem současné doby, někdy s něžností, někdy se vztekem, každopádně upřímné emoce jsou to, co fanoušky vtahuje do jejich světa. Téma této práce jsem si zvolila nejen proto, že tvorba skupiny Zrní je mi sympatická, ale také proto, že se sama pohybuji ve sféře současných českých alternativních kapel. Prožívám právě teď možná stejné pocity, jaké prožívala tato skupina před lety, možná i jaké prožívá teď. Pocházím z malého města nedaleko Kladna, které je rodištěm členů skupiny Zrní. Se svou kapelou hrají na stejných festivalech, potkávám se se stejnými lidmi a můj styl života se v mnohém shoduje s tím jejich. Ráda bych se pokusila o generační vhled do této oblasti současné hudby a společenské struktury.

V teoretické části své práce se zaměřuji na definici a popis alternativní kultury a na její ovlivňování masové kultury, hlavního proudu (mainstreamu). Další kapitola mé práce je zaměřena na historii skupiny Zrní, na jejich tvorbu a repertoár. V praktické části práce analyzuji jejich texty nejen z hlediska tematiky celých alb, ale i některé vybrané písně, jejich žánr a poetiku.

Dále zařazuji skupinu Zrní do širšího kontextu české alternativní scény, jejíž popis a definice jsou obsaženy v druhé kapitole mé práce.

Chtěla bych zmínit, že dosud neexistuje literárněvědná práce, která by se hlouběji zajímala o tuto skupinu, proto mými hlavními zdroji jsou recenze v médiích zabývajících se alternativní scénou, rozhovory s lidmi, kteří se v této scéně pohybují, a hlavně rozhovor se samotnými členy skupiny Zrní.

1. Alternativní kultura

1.1 Definice alternativní kultury

Původ slova alternativní hledejme v latině. Český etymologický slovník od Jiřího Rejzka uvádí slovo *alternativa* - 'volba ze dvou možností', *alternativní* z fr. *alternative* od lat. *alternāre* (alternovat - 'střídat se') k *alter* - 'druhý, jiný' a slovo *nativní* pochází z lat. *natio* - 'rod, národ, kmen'. Alternativa je druhý proud, jiný kmen, odlišný od toho prvního. Už z definice slova vyplývá, že alternativní nemůže existovat bez toho, co je masové, tedy bez toho, vůči čemu se vymezuje.

Slovo kultura pochází opět z latiny, a to ze slova *cultūra* - 'pěstování, vzdělávání, zušlechtování'.

Definic toho, co je alternativní kultura, máme mnoho, zmiňme jich tedy několik.

*„Alternativní hudba je proud, který se snaží vytvářet svébytnou hudbu mimo obchodní a estetický diktát médií.”*¹

Nejzákladnějším rysem alternativní kultury je její odklon od hlavního proudu (mainstreamu), odklon od hodnot, které hlásá. Vyznačuje se kladným vztahem k improvizacím, subjektivitě a nespoutanosti projevu. To je zároveň důvod jejího umístění mimo populární kulturu.

Jak zmiňují autoři v knize *Alternativní kultura: příběh české společnosti*: *„Jedním z podstatných rysů alternativní kultury je její lokalizace na sociálním, kulturním, ekonomickém a v podstatě i prostorovém okraji společnosti“*²

To souvisí s dalším jejím rysem - jde o kulturu výrazně minoritní. Distancuje se od masové kultury, což se promítá do chování jejích tvůrců i do jejich tvorby. Nejsou totiž svazováni žádnými pravidly, nemusí se ohlížet na názory a postoje početného publika. Mohou nechat plynout svou fantazii, své nápady, svou energii, vymaňovat se z žánrů a mazat jejich hranice. Na publiku potom je, zda si ke tvůrci samo najde cestu.

¹ VLČEK, Josef "Zub". Zpravodaj vydávaný během 9. pražských jazzových dnů, 4. teze. Praha 1979, In: Kmeny 0. Alternativa. s.398.

² ALAN, Josef. Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989. s. 23

Masová kultura je oproti tomu nucena měnit svou povahu s ohledem na nároky na její schopnost bavit a rozptylovat. Její kvalita je poměřována uznáním početným publikem. Početné publikum ale bohužel neznamená vytříbené publikum. Při jejím zpřístupňování tak zároveň dochází k její degradaci. Při ztotožnění se s úrovní lidové masy se nakonec stává kýčem.³

1. 2 Média zaměřující se na alternativní scénu

Média mají marginální vliv na posuzování toho, co je ještě alternativní a co už je mainstream. Jsou jakýmsi porotcem, který určuje, co a v jaké míře se dostane k posluchačům. Alternativní hudba dříve neměla moc šancí, dostat se do masmédií. Dnes tato scéna dostává prostor v rubrikách, které se na ni přímo zaměřují, jako například kulturní rubriky v MF Dnes, Aktuálně.cz, Český rozhlas 3 Vltava, v časopisech His voice, Rock and all, Rock and Pop atd. Hlavními médii, která se věnují alternativě, jsou například: Radio Wave, Radio 1, časopis Fullmoon, plzeňský časopis Sebetvor atd. Nutno zmínit, že časopisy, které v této bakalářské práci popisují, představují širokou škálu alternativní kultury a svým přístupem a náklady se liší natolik, že postavit je vedle sebe si žádá vysvětlení. Každý z časopisů představuje pokrytí určité sféry současné alternativní kultury. Tyto sféry se liší svým záběrem a navíc se často soustřeďují pouze na určitou část tohoto záběru. Fullmoon spolu s Radiem 1 představuje sféru zaměřenou na alternativní kulturu, která se svým přístupem stále řadí k alternativě, ale svou základnu fanoušků má širokou. V těchto médiích často najdeme zmínky i o větších jménech, která už stojí na pomezí mezi alternativou a mainstreamem, či jsou dokonce pokládána za celosvětovou alternativu.⁴ Oproti tomu časopisy typu Sebetvor jsou zaměřeny na jinou sféru. Mapují dění v oblasti místní kultury, ale mají i zahraniční přesah. Představují zahraniční umělce, kteří mají spojitost s touto lokální kulturou, a lidi, kteří ji spoluvytvářejí.⁵

Mezi těmito sférami existují přesahy, neboť kapely a projekty se často dostávají do širšího povědomí, a tak může být zajímavé vidět jejich vývoj právě skrze tato média.

Některá z médií představím alespoň ve zkratce.

³ ALAN, pozn.1, s. 15.

⁴ Například jména jako PJ Harvey, Mogwai, Tom Waits, John Parish, Syd Barrett ad.

⁵ Sem patří jména jako např. The Ills, Jaguwar, Mara Jade, Teepee, Another Five Minutes ad.

1. 2. 1 Radio 1

Radio 1 vzniklo, aby oponovalo veřejnoprávním rádiím, na jaře roku 1991, ale skutečně první vysílání proběhlo již na podzim roku 1990, kdy se konala výstava s názvem Totalitní zóna, a to v podzemí bývalého Stalinova pomníku v Praze na Letné. Stanici pirátského vysílání tehdy pojmenovali Stalin, po několika dnech však byla zakázána. Reakcí na tento zákaz byla petice za znovuoobnovení vysílání a proti monopolu státního rozhlasu a televize. Tuto petici podepsalo na 30 000 lidí, díky čemuž se vysílání znovu vrátilo a Radio 1 se stalo první soukromou nezávislou rozhlasovou stanicí.

Zakládá si na tom, že jeho dramaturgie nemusí dodržovat pravidla hitparád. Snaží se být otevřený nejen k různým žánrům hudby, ale i v přístupu k jejím posluchačům.

„Vysílání Radia 1 se v průběhu let přizpůsobovalo nastupujícím světovým hudebním trendům, ale pokaždé pouze na základě kvality a nikoli komerčních vlivů. Prošli jsme hudebním vývojem od čistě rockových prvopočátků po nástup anglické kytarové scény a začátek taneční hudby. Dnes tvoří hlavní součást programu různé formy současné elektronické a kytarové hudby. Svě stále místo ve vysílání mají i další hudební žánry (hip hop, jazz, hard rock, reggae, world music, filmová hudba a mnoho dalších).”⁶

Radio 1 se podílí na propagaci některých nezávislých festivalů, a to nejen hudebních. Vysílá také živé záznamy z koncertů a často i rozhovory s interprety, kteří přijeli do České republiky v rámci svého turné.

Díky jeho podpoře bylo také vydáno na stovky alb českých nezávislých interpretů, několik knih a do kin bylo uvedeno několik filmů. Je to jakýsi kulturní fenomén, který by si v jiné práci jistě zasloužil větší prostor. Skupina Zrní byla několikrát hostem tohoto radia a jejich skladby často hrály v pořadu Velká Sedma, což je tzv. hitparáda, ve které posluchači mohou hlasovat pro píseň týdne.⁷

1. 2. 2 Časopis Fullmoon

Fullmoon je původní český multižánrový hudební magazín. Myšlenka jeho založení vznikla v roce 2009 a první číslo bylo vydáno již v květnu roku 2010. Jeho zakladatelkou a

⁶ Radio1, 2016 [online] O Radiu 1 [cit. 10. 6. 2016] Dostupné z: www.radio1.cz/o-nas

⁷ Například 8.12. 2015 ve Velké Sedmě zazněl Záznam živého vystoupení na Radiu 1, kde zazněly části skladeb “Následuj kojota, “Já jsem tvůj pes” a “Pastorale” v akustické úpravě.

tehdejší šéfredaktorkou byla Jana Grygarová⁸, známá jako Apačka, v té době bývalá šéfredaktorka portálu Freemusic. Spolu s několika dalšími lidmi (včetně současného šéfredaktora Michala Pařízka) chtěla vydávat časopis, který by reflektoval současná hudební jména, jež jsou v našem hudebním tisku míjená. Dalším cílem bylo narušit tehdejší novinářské přístupy a vytvořit nové, včetně struktury konceptu celého časopisu a jeho grafické stránky.⁹

Tvůrci si také zakládali na tom, aby o hudbě nepsala stále stejná jména, proto si vytvořili vlastní skupinu reportérů.

„Za sebe ale mohu říci, že se Full Moon od jiných hudebních časopisů liší hlavně důkladným výběrem témat, jejich pečlivým zpracováním a také grafickou složkou. Když nám některá skupina nebo interpret přijdou zajímaví, tak se jim věnujeme důkladně a nezáleží nám na tom, pro jak velkou cílovou skupinu je jeho hudba určena. Někteří undergroundoví hudebníci u nás dostávají stejný, nebo možná dokonce větší, prostor než celosvětové hvězdy.“¹⁰

Fullmoon také zaštiťuje koncerty interpretů, kteří jim připadají zajímaví. Vrcholem myšlenky rozšiřování povědomí o méně známých projektech je vlastní stage¹¹ na festivalu Colours of Ostrava¹², jejíž dramaturgii má tento časopis na starost. Během čtyř let uvedl přes sedmdesát interpretů, kteří by si jinak na tak velkém festivalu neměli šanci zahrát. Můžeme tedy říci, že tento časopis je úspěšný a stále nabírá na popularitě, díky svému přístupu - psát o hudbě, o které jiné časopisy nepiší.

1. 2. 3 Časopis Sebetvor

Ještě větší alternativou je plzeňský samizdatový časopis Sebetvor. Vznikl na přelomu roku 2014 a 2015 a jeho cíl byl jasný: podpořit plzeňskou DIY¹³ scénu. V čele této scény stojí skupina lidí, která si říká Místní Borci. Pořádají koncerty (dnes už celosvětové) alternativní

⁸ Jana Grygarová tragicky zemřela 30. července 2015 v Gruzii.

⁹ Za grafickou podobou již od začátků stojí studio Carton Clan.

¹⁰ PAŘÍZEK, Michal, rozhovor (v příl.)

¹¹ Z anglického stage = podium. Významově se ale hodí i výraz scéna.

¹² Multižánrový festival, který se již 14 let koná v Ostravě.

¹³ DIY (z anglického do it yourself) je jednou z aktuálních filosofí uměleckého světa, kdy umělci razí teorii „udělej si sám“. Vydávají knihy, časopisy, desky za svoje peníze, kapely se nenechávají zastupovat velkými vydavatelstvími, sami si vyrábí merchandise (předměty, které pak prodávají fanouškům - pro menší kapely je toto často významný zdroj získávání peněz na pokrytí nákladů spojených s cestováním a fungováním kapely jako celku) jako jsou trička, plátěné tašky, placky, samolepky, sešity, nášivky atd. Stejným stylem funguje i pořádání koncertů. V dnešní době není výjimkou, že téměř neznámá kapela minoritního žánru jede tour po celé Evropě. Existuje totiž jakási síť kapel a jejich známých, kteří tyto koncerty pořádají ve svých městech pravidelně. Tato filosofie je pevně spjata s punkovou a hard-core scénou.

scény. Hlavou této skupiny je Jan Šinko, který činnost spojenou s plzeňskou veřejnou scénou provádí již několik let. Kapelám, které potřebují zaplnit místo¹⁴ na své tour a vyhnout se tak noci strávené pouze v dodávce, pomáhá zařídit koncert, včetně veškerého potřebného zázemí, jako je večere a místo pro přespání. Kapely často jezdí jen za náklady na dopravu, stravu a ubytování.¹⁵ Těchto koncertů se v Plzni právě díky Místním Borcům pořádá mnoho. Časopis Sebetvor tyto akce reflektuje, dělá např. rozhovory s lidmi, kteří se jich účastní, ať už jako interpret nebo jako divák. Není ale zaměřen jen na hudební scénu, objevují se v něm také básně, povídky, fotografie, koláže, úvahy a veganské recepty. Zakladatelem je Michal Mráček, který se jakožto šéfredaktor stará o to, jakou bude mít každé číslo finální podobu. Obstarává tisk a sešívání jednotlivých čísel. Každý kus je tak originál. První číslo vyšlo v dubnu 2015 a zájem o něj zatím stoupá. Mráček tvrdí, že také nezůstalo jen u plzeňské kultury, objevují se v něm příspěvky z celé republiky a má i přesah do zahraničí (právě díky již zmíněným koncertům zahraničních kapel).

„Takže Sebetvor je takový časák, kam může kdokoliv, čímkoliv přispět, jen to musím schválit já, jako šéfredaktor. Neobjeví se tam věci, které mi přijdou hloupé, urážející, nebo spojené s nějakým útlakem a nenávistí.“¹⁶

Na facebookovém profilu časopisu se píše, že cílem Sebetvora je vyprovokovat lidi, aby se začali zajímat o kulturu a aby začali tvořit sami. Kdokoli má zájem, může do časopisu přispět, což je pro mnoho lidí motivující. Vychází sice v malých nákladech (čtenáři mají možnost předplatit si číslo dopředu a až pak jde teprve do tisku), ale má potenciál, pokud vydrží vycházet i nadále, být jednou cenným obrazem aktuálního dění v oblasti alternativní DIY kultury nejen v Plzni.

¹⁴ Tzv. Day off

¹⁵ Tito lidé jezdí většinou ve vlastní nebo půjčené dodávce, tráví spolu veškerý čas, přejíždějí z města do města, někdy i ze státu do státu a hrají za peníze, které jim jen stěží pokryjí náklady. Pro ně je to dobrodružství a navíc cenná zkušenost. Poznává se tamní pohostinnost, ekonomická situace, jak funguje tamní mladá generace, co je u nich moderní. Často se spí přímo u promotérů těchto akcí nebo u jejich přátel, takže takto kapely poznají přímo, „jak to chodí“ jinde. Myslím si, že je to jeden ze zajímavých způsobů cestování, které dnešní doba nabízí.

¹⁶ MRÁČEK, Michal, rozhovor (v příl.)

1. 3 Rozhovory s lidmi z alternativní kultury

Položila jsem stejné otázky několika lidem, pohybujícím se v oblasti české alternativní kultury, ať už na pozici novináře alternativního časopisu, hlasatele na alternativním radiu, nebo přímo hudebníka, který je prvním pilířem této scény. Ptala jsem se i několika promotérů, kteří pořádají DIY koncerty.

Na otázky odpovídali: Antonín Kocábek, novinář a DJ Radia 1, Pierre Urban, DJ Radia 1, Michal Mráček, šéfredaktor časopisu Sebetvor a bubeník ve skupině Human Bites, Patrik Veltruský, jeden ze zakladatelů firmy Thortronic¹⁷, Jan Šinko, jeden ze zakladatelů plzeňských Místních Borců a Michal Pařízek, šéfredaktor časopisu Fullmoon.

Jejich odpovědi reflektují postoj zástupců, pohybujících se v hudebním podhoubí současné alternativní scény. Některé odpovědi se doplňují, jiné jsou protichůdné, ale to je způsobeno spíše odlišnou mírou vhledu do problematiky. Každý z tázaných ve svých odpovědích obsáhl myšlenku, která mě nadále inspirovala k hlubšímu ponoření se do tématu. Myslím, že je důležité zde tyto odpovědi zmínit pro svou výpovědní hodnotu a generační vhled. Zároveň sem všechny odpovědi dokládám tak, jak mi byly poskytnuty, nehledě na gramatickou stránku, kvůli zachování autentičnosti.

Jedna z prvních otázek zněla: Co je alternativní kultura? Jak bys ji popsal? Vnímáš v ní nějakou pospolitost?

Antonín Kocábek: „*Pro mě jde o cokoli, co se pokouší jít jinou cestou než mainstream, tedy stylem, kdy hudba je důležitější než ekonomický efekt. Takových snah bylo vždy hodně a česká scéna v tom není výjimkou.*”

Pierre Urban: „*Česká produkce alternativní scény je opravdu specifická napříč žánry. Kdybych seděl v křesle a někdo mi pouštěl muziku, kterou neznám, a mých by zahraniční scénu s tou českou, tak si troufám říct, že bych vždy nebo téměř vždy uhádl, jestli je to česká nebo zahraniční kapela. Nejde třeba jen o výslovnost, ale i o zvuk a obecně specifický skládání. Jsou samozřejmě výjimky, ale je jich opravdu velmi, velmi málo. Pospolitost funguje v naší malé zemi hodně. To je prostě přirozený, ale občas mě mrzí, že vlastně téměř nikomu se moc nechce vybočovat.*”

¹⁷ Thortronic je kladenská firma, kterou založil Patrik Veltruský a Zbyněk Šanda, vyrábějící kabely pro nástroje, mikrofony atd., disponující vysokou kvalitou a doživotní zárukou. Spolupracují mimo jiné i s kapelou Zrní.

Patrik F. Veltruský: „Alternativní kultura je jakási alternativa k mainstreamu, ale tyhle dva světy se prolínají. Kapely, co byly alternativní, jsou dneska v rádiích a velké kapely dělají turné po klubech. Dneska už to není tak jednoznačně vymezený. Internet dneska dělá alternativní scénu víc viditelnou. Jestli se něco mění, tak to, že už nemůžeš jednoznačně říct, co ještě je, a co není alternativní scéna.“

Michal Pařízek: „Význam sousloví alternativní kultura je dnes ostatně hodně zkreslující, v kontextu celosvětové scény znamená úplně něco jiného než u nás a v podstatě kdekoliv znamená něco jiného. V polovině devadesátých let se na jednom major labelu zabývalo „alternativní oddělení“ vydáváním alb R.E.M., dnes je situace podobná. Na „alternativní festival“ typu Primavera Sound jezdí desítky tisíc lidí z celého světa, hlavním sponzorem je globálně proslulý pivovar a podobně, to je myslím jako odpověď dostačující.“

Pierre Urban na otázku, jak vnímá proměnu alternativní scény, odpověděl: „Mohu posuzovat jen ty proměny v posledních 25 letech. V kontextu předchozí alternativní scény (označované např. underground) je proměna především v textech. Prameno současných kapel se vyjadřuje k politice. Chápu argumenty interpretů „nechci do své tvorby zatahovat politiku“. Nicméně bych byl opravdu rád, kdyby se tady našlo víc umělců, kteří budou víc šťourat do toho, co společnost znepokojuje a ostatně i je samotné. Tohle bych asi nejvíc čekal u hip hopu. No a co se týká těch proměn v uplynulých 25 letech, tak je to podle mě především o možnosti si doma udělat studio, o dobré dostupnosti nástrojů nebo jejich virtuálních verzí - dávají fantazii volnou ruku. To znamená, že daleko víc lidí dělá hudbu, a tak je daleko větší výběr. Celá scéna se rozšířila. S tím pak souvisí celá řada věcí. Více aktivit, větší pozornost atd. atd. No a je nutné dodat, že za to mohou samozřejmě média. V podstatě před rokem 89 jsi v TV a ČRo neslyšel nic z alternativní scény. Možná jen jako odstrašující příklad nezvladatelné mládeže ve zprávách. 25 let je Radio 1, několik let vychází FullMoon a předtím to bylo mnoho jiných magazínů a to jsou ty aktivity, které souvisí s proměnou české alternativní scény. No a samozřejmě taky sociální sítě mohou za proměnu fungování scény.“

Kocábek: „Rovnice úspěch-komerce může fungovat, ale nemusí. Vždy záleží jen na dotyčném a jeho skutečných cílech. Jestli se něčím česká alternativní scéna (a obzvlášť její část označovaná jako „indie“) hodně liší od té zahraniční, tak je to tím, že příslušnost jednotlivých interpretů k ní je často jen výmluvou na komerční neúspěšnost. Nebo jinak - na

mnohých kapelách, které se rády označují jako „nezávislé“ a „alternativní“, je až příliš zřejmé, že pokud by se dostavil komerční úspěch, rády by se toho všeho s lehkostí zřekly. A je pravdou, že jim to umožňuje „zabetonovaná“ popová scéna. I proto mainstream rád za alternativu označuje interprety jako Tata Bojs, Klara, Emma Smetana nebo Republic of Two. Vedle Michala Davida a Ewy Farné jí totiž jsou, i když jinak je to až snadně diskutabilní.“

Pařízek: „Pokud se máme bavit o celosvětové scéně, tak podle mého názoru ta hranice téměř neexistuje, možná lépe řečeno ji tvoří čím dál širší pole, do kterého mohou být zařazena jména z obou skupin. Patří například Radiohead do alternativní scény, nebo do mainstreamu? Myslím, že se na to odpovědět dost dobře nedá a hlavně - až na malé výjimky, nikdo proti nikomu nebojuje.“

Trochu jinam to dopadne, pokud se budeme bavit v kontextu domácí scény, ta žije vlastním životem a hranice má jasně vymezené. Ale tady už se dostáváme spíš k sociologickým než hudebním otázkám - kdo ty hranice vytyčil, co se vlastně ještě u nás považuje za hudbu a tak dále. Mainstream není špatné nebo zakázané slovo, osobně bych byl velmi rád, kdyby byla do českého mainstreamu řazena podobná jména, jako je tomu ve světě.“

Čím je typická dnešní doba?

Šinko: „V dnešní době je podle mě hudba jedna z mála věcí, která dokáže spojovat různorodé kultury, jazyky, smýšlení, a je tak moc důležitá jak pro vzájemnou inspiraci, tak pro pochopení toho druhého. Dnešní doba je uspěchaná a každá šance, jak jí zpomalit, je dobrá a koncerty jsou tak skvělý čistič stresu a skvělý důvod, proč se na chvíli zastavit, zamyslet a sdílet kouzlo okamžiku s ostatními.“

Michal Mráček: „O české alternativní scéně si nic moc nemyslím. Jde to mimo mě i s kapelou Zrní. Jasný, ještě to není úplně mainstream, ale už to není underground nebo prostě nějaká diy punk kultura, ve které se pohybuju a která je pro mě vším. Nejvíc ze všeho mám rád kapely a spolky, které si věci snaží dělat sami, bez pomoci nějakých sponzorů a větších společností - ať už je to sponzoring, promo, nebo nahrávání u velké společnosti. Furt jsou mi sympatičtější kapely jako ono Zrní/Květy/Mucha, co maj nějakou svou tvář, než nějaké figurky ze showbyznisu, nebo prostě z hlavního hudebního proudu. To už podle mě s uměním

nemá moc společného. Vždy budu nejvíc fandit kapelám, interpretům a umělcům, co se nezaprodali a hudbu dělají, i když jim to přináší jen potěšení a ne peníze.”

Co si myslíš o kapele Zrní?

Kocábek: „Kladenská kapela Zrní je klasickou ukázkou, kam až se může dostat (libovolná) formace, pokud jí nejen nechybí invence a talent, ale hlavně když na sobě cílevědomě pracuje. Tedy k pozici kapely, která sice vzešla z alternativní scény, ale přesto se dnes bez zásadních ústupků svou hudbou živí a její komerční pozice je silná nejen ve velkých kulturních centrech. Na české scéně je řazena k alternativě, ale ve skutečnosti má v sobě stejně tak silné folkové cítění. A také potřebu sice abstraktní, ale písničkovosti, melodií a neagresivity. Ačkoli se tak nevyhýbá použití elektroniky a jedním z jejích základních prvků je beatbox, daleko blíže má z akustické hudby k vycházejícím skupinám typu Květy či písničkářům jako je Cermaque. Jejich tvorba se přitom nenese v duchu (i na nezávislé scéně častého) následování módních trendů, ale spíše ve hledání vlastní cesty - i za cenu toho, že pro část posluchačů i kritiky je tím neakceptovatelná.“

Jan Šinko: „Zrní je autentická česká kapela, která dokáže vykouzlit atmosféru, která polapí každou vnímavější a citlivější duši. Zařadil bych je někde mezi progresivní český pop. A to pop zde není nic hanlivého.“

Veltruský: „Vzhledem k tomu, že je všechny osobně znám a s firmou pro ně dost často opravujeme věci, tak je můj názor asi dost zkreslený. Kluci to mají vydřený a vykoncertovaný. Všichni jsou naprosto normální, a i když tvrdý jádro jejich fanoušků už neposlouchá, co dělají teď, pořád jim to většina přeje. Podle mě jsou nová vlna popu. Alternativa k tomu, co je tady běžné. Ke všem navoněnejm a naondulovanějm Helenkám a Gottům.“

Co si myslíš o ceně Anděl? Má nějakou váhu?

Šinko: „Myslím, že tato cena určitě nějakou váhu a důležitost má, ale nezaručí, že kapela, co ji získá, bude úspěšná, nebo dokonce komerční.“

Kocábek: „O cenách Anděl už jsem, tuším, asi před třemi roky napsal sloupek, že jejich relevance je stejná „jako výroční ocenění svazu zahrádkářů“. Faktem je, že ačkoli fungují jen "samospádem" a nadpoloviční většina hudebních publicistů už s nimi nechce mít nic společného (nebo aspoň s jejich hlavní částí), zájem samotných interpretů o ně a jejich tolerance udržuje jejich existenci. A faktem také je, že v zahraničí pořád reprezentují náplň pojmu „česká grammy“. Což mi potvrdili osobně i někteří držitelé, že je to respektováno a má to jistý kredit.“

2. Skupina Zrní

2.1. Profil

*„Vznik většiny seskupení je iniciován rozhodnutím několika mála jednotlivců, kteří se nejen shodují v zájmech, postojích i cílech, ale jsou také dostatečně osobně zainteresováni na společném programu”.*¹⁸

Skupina Zrní jsou:

Jan Unger / zpěv, kytara, flétna

Jan Juklík / kytara, zpěv

Jan Fišer / housle, zpěv

Jan Caithaml / baskytara, zpěv

Ondřej Slavík / bicí, akordeon, beatbox, zpěv

Těchto pět muzikantů se potkalo na kladenském gymnáziu, kde se vídali na chodbách, jak si nosí své hudební nástroje, až jim to nedalo a jednoho dne se domluvili, že spolu pojedou hrát do Prahy na Celetnou a vydělají si pár drobných. Začali takto jezdit o víkendech a zjistili, že je to spolu vlastně baví, a tak se scházeli častěji a častěji, jezdili spolu na vandry, výlety, vždy s nástrojem, a postupně začali tvořit vlastní hudbu.

*„Pamatuju si, jak hrajeme 23. prosince, tenkrát jenom ve dvou, vážnohudebně: flétna s houslema, ruce jsou zmrzlý a půl hodiny jsme obklopený zvědavýma dětma školkovéjma s paní učitelkou, je to milý, ruce rudý, turisti se k nám nedostanou a my nevyděláváme nic, pak policie: „Tak pánové...“ a my jedeme domu. Není na dárky. Ale cosi záhadnýho nás na tom neuvěřitelně bavilo.”*¹⁹

Od té doby se složení kapely nezměnilo, i když si všichni společně prošli všemi možnými neshodami, ať už lidskými nebo hudebními. Všechno je to ale posílilo a posunulo dál.

„Na začátku jsme si slíbili věrnost a podepsali to krví a tu tajnou stopařskou smlouvu zakopali. Nejlepší kámoši, souputníci v hudbě a životě na věky věků amen! Od té doby jsme prošli tisíceryma neshodama o tom, kterým směrem se ubírat, láskama, euforiema, hádkama

¹⁸ ALAN, pozn. 1, str. 28.

¹⁹ UNGER, Jan. 2009 [online] O kapele [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/o-kapele.

Zde a dále ve své práci budu opět dokládat výpovědi kapely autenticky, bez ohledu na gramatiku.

*o svejch vlastnostech, ponorkama, krizema z nekončícího neúspěchu, až jsme si postupně našli svoji hudební řeč, která začla fungovat.*²⁰

O tom, jak vznikl jejich název, má kapela z důvodu velice častých dotazů již několik historek, mně jich pár vyprávěli s tím, že pravdivá by měla být tato: *„Já a Jukla jsme jeli hrát do Prahy do Celetný, do klobouku, stopovali jsme a stopli jsme si traktor s valníkem se zrním a jeli jsme na něm. Tak jsme si řekli, že Zrní je dobrej název, že vystihuje atmosféru, ve který jsme tehdy byli.*“²¹

Právě kvůli tomuto názvu měla ale kapela ze začátku problémy. Některým lidem totiž takový název připadal zavádějící a představovali si pod ním spíš hudbu typu agro-metal nebo punk.

„Chvíli jsme měli krizi a říkali jsme si, s takovým názvem se nikdy nemůžeme prosadit, ale už byl zajetý, a tak jsme si řekli, že ten název prosadíme, aby neobsahoval agro rock, ale něžný artbrut, že jej vyneseme nahoru. Aby to jednou byl pro někoho vzor něžného názvu.“²²

Dnes název Zrní opravdu ztratil tento „vesnicko-vidlácký“ nádech. V době, kdy jsou moderní přírodní a zvířecí motivy se naopak stává až trendovou záležitostí.

Než se ale vůbec rozhodli hrát spolu, měl každý z nich jiné hudební projekty. Jedna část členů - Jan Unger, Jan Fišer a Jan Juklík - spolu hrávala víceméně převzaté písně autorů jako jsou Pink Floyd (ještě se Sydem Barretem), David Bowie nebo třeba píseň Muchomůrky bílé od Plastic People of the Universe a zkoušela vytvářet i vlastní písně. Vzhledem k tomu, že to ale byli houslista, flétnista a kytarista, kapela neměla rockový základ (basová kytara a bicí).

Jan Juklík měl zároveň i druhý hudební projekt, který nesl název Blue Jay. V této skupině byli i Jan Caithaml a Ondřej Slavík (Cait a Ondřej), kteří spolu hráli hity od Beatles a pár písní od Johna Lennona. Jan Juklík (Jukla) v rozhovoru zmiňuje, že každá z kapel měla něco jiného, co ho na ní bavilo. Blue Jay měli právě ten zmiňovaný rockový základ, ale hráli, až na jednu vlastní píseň, jen písně převzaté (covery). Druhá formace oproti tomu hrála hodně písní autorských, a i když postrádala nástrojové ukotvení, měla prý mnohem lepší energii.

První koncert, který spolu tyto dvě formace odehrály, se zároveň stal večerem prvního

²⁰ UNGER, Jan. pozn. 19.

²¹ FIŠER, Jan. Rozhovor 13. 4. 2016 (v příl).

²² UNGER, Jan. stejný rozhovor.

koncertu kapely Zrní, protože po koncertě Blue Jay při vystoupení druhého tria se k nim přidala basa a bicí (Cait a Ondřej) z první kapely a píseň Muchomůrky bílé si tedy zahráli společně. Bylo to 23. června 2001 v kladenské restauraci U České Lípy.

První společně naplánovaný koncert se konal ještě na podzim toho roku. Další léto už měli v plánu jít do amatérského nahrávacího studia, aby zaznamenali svou dosavadní tvorbu. V nahrávacím studiu JIZVA u Jičina nahráli singly jako je Miloš, Ordinary Peach, Crumpled Petal, Breakfast in L.A. nebo I'm out of me.

Jejich první písně byly napsány s českým textem, podle Jana Ungera to byly pozitivní, veselé a spontánní písně.²³ Pak se ale kapela rozhodla, že se chce stát „větší“, a čeština jim připadala jako malý jazyk. Začali tedy skládat texty v angličtině. Toto se zlomilo asi až po sedmi letech společného hraní, kdy kapela začala experimentovat nejen hudebně, ale i textově, právě přechodem zpět k češtině. Pochopili, že nejpřesněji se vyjádří stejně jen v rodném jazyce. *„Začínali jsme v angličtině, ale už od půlky první desky zpíváme česky, protože jenom tak se můžeme dostat až do morku svých hlav.“*²⁴

Velký vliv na jejich tvorbu má rozhodně místo, odkud pocházejí. Je jím město Kladno a jeho chladné, industriální centrum, které kontrastuje s okolní přírodou, slovy kapely *„kde se něha snoubí s brutálem“*. Silněji si ale svou vazbu na místo, odkud pochází, uvědomili až při spolupráci se svým kamarádem Šimonem Vejvančickým, fotografem, který fotí právě industriální Kladno a jeho okolí. Tento kladenský patriot pro kapelu vytvořil obal jejich první desky s názvem Voni, která vyšla v roce 2009.

Jan Unger vysvětlil, že to bylo v době, která pro ně byla shodná s dobou hledání vlastní identity. Uvědomil si, že nejde jen o to mít kapelu a užívat si, že ji mám, což je samozřejmě také nutný prvek, ale že je důležité vědět, co jsem a co chci předávat dál, co svou tvorbou říkám. To je pro něj spojené s ukotvením v místě, odkud pochází. Ondřej doplnil, že to hlavně souviselo s tím, že přemýšleli o konceptu své desky, jejím vizuálu, a tedy o definici sama sebe.²⁵

Při tvoření Zrní vycházejí také z lidové hudby, všichni mají “vážnohudební” základy z dětství, ať už ze základních uměleckých škol nebo z různých orchestrů. Inspirují se příběhy svých předků, jejich zkušenostmi a hudbou, která pochází právě z tohoto kraje. Zároveň se v

²³ UNGER, Jan. Rozhovor, 5. otázka.

²⁴ UNGER, Jan. 2009 [online] O kapele [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/o-kapele.

²⁵ UNGER, Jan. 2009 [online] O kapele [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/o-kapele.

nich tato lidovost propojuje s elektronikou a technikou doby, do které se narodili a do které dospěli.

2. 2 Repertoár

První skladby, jak už jsem zmínila výše, byly opatřeny anglickým textem. Patří sem písně Ordinary Peach, Crumpled Petal, Breakfast in L.A., I'm out of me (kde se zpívá pouze tato fráze), Try to look, Messalina, O pánovi a klobouku a Ruská. Tyto písně jsou o přibězích lidí, ať už z lidské historie nebo ze života samotných umělců a ještě s písněmi Rozhovor Beduínů, Na vesnici a Kámen má uši - což je údajně úplně první píseň, kterou Zrní složili dohromady - jsou z roku 2002.

Své první demo, které obsahovalo pět písní, vydali v roce 2004 a pojmenovali ho 1. Demo. Obsahuje písně s anglickým textem - Ordinary Peach, Emily, Světlo, Odevzdání a Disperze.

V roce 2009 pak vydali svou první dlouhohrající desku.

„Objíždíme republiku, hudební kluby ve všech koutech a vesměs pořád dokola, pořád za cesták a pár peněz dělených pěti. Trpělivě čekáme na úspěch, který víme, že přijde. Pak jsme natočili první desku. Dlouho jsme s ní čekali. Než budeme mít materiál, za kterým budeme pevně stát. Než si budeme moci říct: „To je naše krajina, tady jsme a sem vás zvem.“ Jmenuje se Voní. To protože vůně je nejsilnější připomínáč, nejtěkavější komunikační prostředek.“²⁶

Tato deska je pro kapelu velice důležitá, protože pro ně znamená jakési vyústění. Konečně mají v ruce něco, čím se mohou prezentovat a co mohou dále šířit. Něco hmotného, co vzniklo z ničeho.

Deska nemá žádné jednotící téma, jako mají ty pozdější, ale rekapituluje dosavadní tvorbu kapely, její způsob života. Vše svazuje do jednoho, uzavírá jakousi první kapitolu a tvoří můstek pro další tvoření.

Recenzí na toto album moc neexistuje. Ty, které jsem našla, se liší ve svém hodnocení. Na stránce musicserver.cz celé album reflektoval Jan Průša. Pozitivně hodnotí pouze hudební jinakost kapely a její pevně vykreslenou tvář, ale její angličtina mu připadá úsměvná a projev zpěváka nezajímavý.

²⁶ UNGER, Jan. 2009 [online] Tvorba [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/tvorba/voni.

„Zrní jako by dostatečně nevyzrálo a bylo netrpělivými pěstiteli sklizeno ještě zcela nepřipravené.“²⁷ Dave Velechovský na serveru artrock.cz naopak na albu oceňuje jeho nápaditost a zasněnost textů a projev zpěváka hodnotí kladně pro jeho osobitost.

„Musím vyzdvihnout třeba instrumentální zvukomalebnou miniaturu *Zajíc dokonale evokující atmosféru jakéhosi studeného usínajícího lesa. Houpavý Tanečník s precizní kytarou a opět parádními houslemi naopak nenechá nikoho při poslechu sedět v klidu...*“²⁸

V roce 2011 je vydáno album *Hrdina počítačový hry jde do světa*.

Nápad na toto album vzešel ze soustředění, které Zrní udělali na chalupě v Krkonoších. Vymysleli hrdinu, který půjde do světa, bude se bát, budou ho potkávat všemožné postavy a zážitky. Dorazí do Tokia, kde pracují jeho rodiče živící se jako programátoři, poté přijde do okolních vesnic, kde žijí opravdoví, upracovaní lidé, a nakonec zemře.

„Takže máme druhou desku, je to o hrdinovi, ale v něm jsme my, se všim, co jsme za ty dva roky řešili. Je to o rozhodnutí, odvaze a touze. Je v tom hodně smutného, protože se toho za tu dobu hodně stalo, ale je tam taky euforie.“²⁹

Na této desce je píseň *Jabloně*, která je jedním z nejvýraznějších singlů skupiny vůbec. Jak sama kapela říká: „Je to dno desky.“ K této písni byl také natočen videoklip.

Rok na to kapela vydala další album s názvem *Soundtrack ke konci světa*.

Vyšlo v roce 2012, tedy v době, kdy se spekulovalo o možném „konci světa“, v souvislosti s tím, že rokem 2012 končí Mayský kalendář. Celou tuto desku provází příběh konce světa, objevují se v něm různé lidské vlastnosti a nakonec i naděje. Vyjadřují se v ní k dnešní vyhrocené době, neúnosnosti globálního finančního systému, touze každé generace po revoluci, po přerodu světa v lepší. V neposlední řadě v písních řeší téma, které provází skupinu celou jejich existencí, a tím je odcizení se od sebe sama, od přírody a od života samého.

Deska vznikla na dalším kapelním soustředění, tentokrát na Vysočině v Jilmu.

„Vysočina – holý pole – podzim, malá chatička, kde topíme dřevem, hospodaříme, hodně pijem, kouříme a celý dny pořád hrajem, vymejšíme hudbu k tanečnímu představení. V

²⁷ PRŮŠA, Jan. 2009 [online] Kladno, to je to Zrní [cit. 18. 6. 2016] Dostupné z <http://musicserver.cz/clanek/27105/zrni-voni>.

²⁸ VELECHOVSKÝ, Dave. 2009 [online] Recenze [cit. 18. 6. 2016] Dostupné z: www.artrock.cz/recenze/zrni-voni.html.

²⁹ UNGER, Jan. 2011 [online] Tvorba [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/tvorba/hrdina.

nocí jamujeme bez světla, kamna praskaj, v jednu chvíli máme jenom zapnutý mikráky, Cajt stojí za mixákem, mění ekvalizace šumu a my se hejbem do rytmu. V jednu chvíli hrajeme lopatkou na kýbl, splachovadlem na záchodě, vždycky se to nakonec přerodí v techno, to se zas uklidní a zas zpátky. Tu tu tu tu. Chodíme se dívat na západ slunce, myjeme nádobí, jezdíme nakoupit basy piva a jídlo. Improvizujem, pořád hrajem a nahráváme to, ráno vybíráme, co za něco stojí, a stříháme a evidujem. Je skvělá nálada, tvůrčí.”³⁰

Na stejném soustředění vznikla i hudba k projektu, který Zrní pojmenovali: „Kolik váží vaše touha?“ Je to představení, ve kterém spolupracují s taneční skupinou VerTeDance (Veronika Kotlíková, Tereza Ondrová, Lucia Kašíárová, Helena Arenbergerová) S tímto představením vystupují pravidelně v pražském divadle Ponec a jezdí s ním i za hranice. Hráli je například v rámci doprovodného programu při Olympijských hrách v Londýně. Získalo také titul Taneční představení roku 2011. Pro kapelu to byla zajímavá zkušenost, hudba je bez textu, hlas funguje spíš jako nástroj a celé to působí jemněji a intimněji než jejich dosavadní tvorba.

Zrnitost- remixy SKKS (2013)

Remixové album Soundtracku ke konci světa si vzalo za cíl posunout významy písní z původního alba do jiné - elektronické - roviny. Ujali se toho Karel Štulo a Michal Matoušek aka Karlsson a Splitter. Inspirováni žánrem glitch (což je styl elektronické hudby založený na zvukových chybách a zvukové zrnitosti), vytvářejí netradiční kompozice písní, ze kterých zůstávají jen akustické prvky a útržky textů. Celým albem prostupují styly jako ambient, breakbeat, deep house, dubstep a drum'n'bass. Hostem na tomto albu je Lenka Dusilová, která propůjčila svůj hlas písním Hýkal a Jenom lépe.

V roce 2014 Zrní vydávají album s názvem Následuj kojota. Materiál na toto album vznikl až čtyři měsíce před samotným nahráváním, kapela dlouho žádné nové písně neměla. Ondřej začal nahrávat zvuky okolí, Honza Unger začal chodit do lesa a všichni sbírali inspiraci, kterou spolu nakonec objevili, nechali všemu volný průběh a najednou bylo šestnáct písní na světě. Album je hodně o fantazii, o kreativní energii, o hranici mezi realitou a jinými stavy vědomí. Kojot je v indiánské mytologii průvodce. Je to průvodce vesmírem, jeho tvůrce. V celém albu je cítit odkaz na indiánskou kulturu. První píseň na albu nese název Deště. Tato píseň je svou atmosférou odlišná nejen v rámci alba, ale i v rámci

³⁰ UNGER, Jan. 2012 [online] Tvorba [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/tvorba/soundtrack-ke-konci-sveta.

kapely. To ji staví na místo hned vedle písně Jabloně, se kterou tvoří jakousi determinaci kapely v hledáčku širšího publika.

Silná je ale i píseň *Následuj kojota*, Honza Unger o ní píše: „*Touhle písničkou to pro mě celý začalo. první text vo hledání svýho nitra, dna řeky, společnýho místa, odkud to proudí. Koukám se a snažim se najít uplný ticho, v židli a lednici a smrku před domem a pak v kapradí v lese. Hudebně taky jedna z prvních, je v ní pískanej motiv z jiný písničky, která se nakonec na CD nedostala – ze Strak. když jsme její základ na zimnim soustředění v Chroustově vymysleli, měli jsme v plánu udělat westernovou desku. Ta se měla jmenovat „Scénář k filmu pes“ a chtěli jsme ji pak nabídnout filmařům, že máme děj a hudbu, ať k tomu natočej film. Dostat to měl Clint Eastwood a hlavní ženský role měly hrát Charlotte Gainsbourg a Kate Winslet. To bylo jasný, a mělo to bejt temný, písečný, horký a kojotí.*“³¹

Píseň *Edárik a Pádik* v sobě zase nese krásný příběh:

Unger: „*Text jsem napsal v zimě na šňůře, inspirací byl článek Pavlíny Brzákové, kterej našla moje žena, článek o tunguzskejch pastevcích, on Pádik (=palec) ona Edárik. žijou spolu v čumu (asi i zrovna teďka). On chodí na dlouhou dobu lovit soby a ona na něj doma čeká. V tom článku krásně mluvěj vo svym vztahu. jak je naše západní vnímání lásky často iluzí, oni spolu jsou, protože se našli a naučili se spolu bejt, pomáhat si a mít se rádi. Pádik jde sněhem (nebo jede dlouhou kapelní šňůru?), už jenom pět dní, až usíná někde ve sněhu, padá do mrákot a v tom snovym stavu se spolu potkaj. Stalo se to?*“³²³³

Rok 2014 byl zároveň rokem 150. výročí narození českého básníka Antonína Sovy. K tomuto výročí Jana Hrušková v rámci pořádání 14. ročníku festivalu Pacovský poledník poprosila několik interpretů, aby zhudebnili jednu ze Sovových básní. Tak vznikla kompilace s názvem *Jedno slovo*, na které je celkem čtrnáct zhudebněných básní od interpretů jako Mňága a Žďorp, Ivan Hlas trio, Ty syčáci nebo právě Zrní.³⁴ Ti si vybrali báseň *Pastorale*. Pro Jana Ungera byla zajímavá zkušenost pracovat s cizím textem. Hodnotí to jako „cestování v čase“, když se snaží prožívat pocity někoho cizího, někoho, kdo je již sto let mrtvý. „*Je to zrušení času, setkání někde nad nim. Sova + Zrní u ohýnku.*“³⁵

³¹ UNGER, Jan. 2014 [online] Tvorba [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/tvorba/nasleduj-kojota. - jedná se o přesný přepis textu.

³² UNGER, 2014. pozn. 31

³³ Pádik: „*člověk je člověkem, ale i sob je člověkem. všechny bytosti jsou lidé, jen vypadají trochu jinak.*“

³⁴ RAŠ, Jakub. 2015 [online] Zhudebněná poezie Antonína Sovy [cit. 26. 6. 2016] Dostupné z: www.antoninsova.cz/az-bude-boji.

³⁵ UNGER, Jan. 2009 [online] Tvorba [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz/tvorba/nasleduj-kojota.

Jejich prozatím poslední počín zaznamenaný na CD nosiči nese název: Čtyři Honzové a jeden Ondřej v severní části Střeleckého ostrova. Je to záznam živého akustického vystoupení, které proběhlo 19. srpna 2015 v Praze na Střeleckém ostrově. Přímo na koncertě zaznělo dvacet písní, na desce je výběr deseti nejlepších, přičemž všechny písně mají pozměněné aranže.

Do jejich tvorby patří i několik singlů, které nejsou umístěny na žádném albu. Jedná se o písně Ježíšek, Jenom lépe, Hory, Mejsó a Skoč.

3. Analýza textů

3. 1 Tematika textů

V textech Jana Ungera se nejčastěji objevují tato témata: příroda, otázka původu života, víra, odtržení člověka od přírody, společenské konvence, smrt, existenciální pocit zmaru a okrajově také láska, či spíše věrnost. Objevují se více či méně v textech napříč všemi alby, proto se jimi budu zabývat více z hlediska vnímání samotného autora a tyto myšlenky budu dokládat příklady jednotlivých veršů z vybraných písní.

Prvním silným tématem, které se v textech objevuje, je nesouhlas s fungováním některých aspektů společenského života. O tomto tématu je celá píseň *Koně* z alba *Voní*. V písni je řeč o pocitu znechucení ze společenských konvencí, z bezohlednosti společnosti k individualitě a odstrašujícího morálního propadu. Reklama a celkový ideál konzumního života nás odvádí od následování autentických pocitů a vytváření vlastního způsobu žití: *Bez nich prý nedá se na nebe dosáhnout / pilulky, bůžkové, dobře se oblíknout...*;

Dochází pak k pocitu existenčního neuspokojení, způsobeného strachem, který je nám vštěpován: *Zdi na mě nalíhaj / s obrovskýma hlavama / dokola vtloukaj svý oblečky voňavý...*; První reakcí na takové fungování společnosti je touha po útěku zpět do svého domova, jak se zpívá v refrénu: *Hejá koně odvezte mě, odvezte mě dom.*;

Stejně téma nalézáme i v písni *Vězni* z alba *Hrdina počítačový hry jde do světa*. Zde Unger pracuje s výrazem „umělohmotní lidé“, kteří žijí ve světě plném černobílého vnímání dobrého a zlého a ve svém každodenním životě dělají nesmyslné úkony a zabývají se jakýmkoli nesmyslem, jen aby nemuseli čelit sami sobě a pocíťované tíži existence. V textu: *...bereme cokoli, hlavně ať to nebolí,..../...tohle je moje hra proti tmě, moje krásně plná hlava proti samotě.../...bílý proti červeným, kdo je s kým? s kým jseš ty? jaký máš dres?*;

Další z témat bychom mohli souhrnně nazvat původ. Pod toto slovo můžeme zahrnout víru, náboženství, filosofické myšlenky o původu existence, např.: „Odkud pocházím? Existuje bůh? Jsem součástí něčeho většího? Jsem determinován? Je můj osud pevně stanoven?“ Toto téma se objevuje v písni *Dva* ze Soundtracku ke konci světa, kde se v refrénu zpívá: *kdokoli se mě zeptá, věřím-li na boha, tak řeknu ne / vím jenom, že jsme my dva, spolu se držíme a držet se budeme...*; Přičemž refrén je obměňován, místo boha se v textu objevuje také láska a osud. Celá píseň vyjadřuje určitý stav bytí, vědomí sama sebe a vědomí toho, že si nemohu být jistý ničím jiným než tím, že jsem. Stejně tak v písni *Nebe s hvězdama*, která začíná verši:

sme, kam dem, odkud přicházíme / je na vobrazě vod Gogéna / a to se ptá hrdina / lidí, když poprvé spatří / nebe s hvězdama / jakěj je konec? za co sou body? prej se to neví...;

Motiv lásky není v textech tím nejčastějším, jak tomu často u hudebníků bývá. I přes to má ale v tematice textů skupiny Zrní důležité místo. Již zmíněná píseň Dva je v jádru svého sdělení píseň milostná. Autor zde zpívá o tom, že nevěří v lásku, v boha ani v osud. V ten moment se na ně spoléhat ani nepotřebuje, jelikož jeho jistotou je spřízněná duše, které důvěřuje, a víra v toto jejich spojení je silnější a důležitější než filosofické pojmy. Řečeno ve druhé sloce: *koukáme na sebe, když den mizí jak racci na moře / jako dvě samoty, poslíčci cizí zbylí si sobě...;*

Nejsilnější verše jsou ale v poslední sloce, kde se zpívá: *koukáme na sebe, když noc vřelá tiše nás obemkne / jak zvíře do ohně, stromy co celá staletí při sobě stojí a nedotknou se...;* Stromy zde vystupují jako symbol nevinnosti a čistého pocitu sounáležitosti, nezničitelného okolnostmi. Jednoduše při sobě stojí přes všechno zlé. Je zde přítomné vědomí toho, že důvěra a věrnost jsou důležitější než kýčovitě vyznávání lásky či opojení nad krásou. Tato idea věrnosti je také v posledním verši písně Rychta, jež celá pojednává o konci světa a kde se zpívá: *já zůstanu s tebou, zůstanu pořád s tebou...;*

Motiv lásky je přítomný i v písni Edárik a Pádik³⁶, kde je děj popsán z pohledu Pádika, který je na cestě z lovu, a jediné myšlenka toho, že už za pět dní uvidí svou ženu, mu v těžkých chvílích dodává sílu. Viz konec první strofy: *už jenom pět dní, už jenom pět dní, vrátím se k tobě...“*, konec druhé strofy: *„bílou lávou, plání bílou blížím se k tobě...;* a nejsilnější je zde refrén: *je sladký sladký sníh / a spánek sladký v něm / a ve spánku září vchod / jím vcházím a splynu s tvým dechem...;* Zajímavý je počet slova „bílý“, v písni je totiž zmíněno sedmkrát, aby píseň co nejvíce evokovala zasněženou sibiřskou pustinu, „bílou lávu“, která je na dlouhé dny vším, co Pádik vidí. Chtěnou blízkost druhé osoby ještě nalzáme v písni Loďky, kde je přítomná na konci každé strofy, například v té první: *papíroví plachtí motýli / všechno co chci, jenom tu nejseš ty...*

Pokud se vrátíme zpět k tématu náboženství, musíme se zaměřit na píseň Království z alba Následuj Kojota. Tato píseň nese téma náboženské nesnášenlivosti a vzájemného nepochopení. Hned v prvních verších je čitelný pocit lidské malosti: *údy jsme prej údy z hlíny, údy svatejch / zaklááme hlavy v modru krkavci kroužej...;* Popis tohoto pocitu ynacházíme i v jiných písních, například Pokraj, kde se v refrénu zpívá: *na čí to jde bedra na čí bedra na čí bedra to jde? kdo mě to válcuje? v čí žiju době?...;* Tento pocit

³⁶ O podrobném ději této písně a o příběhu, který za ní stojí, se již zmiňuji v kapitole 3.2. Repertoár, pod albem Následuj Kojota.

vykořisťování „někým nahoře“ sice nesouvisí s původní myšlenkou náboženství, má ale společný důsledek pocitu zbytečnosti v koloběhu moderního života. Vraťme se ale zpět k písni Království, kde je na začátku druhé sloky zajímavá myšlenka: *tvý rty, můj rty, tvůj nůž, můj nůž, čí vzkazy to jsou?...*; Zde vyvstává otázka, čí myšlenky pokládáme za své pravdy? Za koho a pro koho se vlastně bijeme? Sloka pokračuje takto: *tvůj bůh, můj bůh, možná že nás, shora sledují...*; V další sloce je řečeno: *poznávám tě, poznáváš ty mě / v ruce voba jinéj konec stejný nitě...*; Tedy veškerá víra je vždy jen vírou. Má jiná jména, ale vychází ze stejné potřeby cítit jistotu a bezpečí.

Téma smrti je nejlépe vystiženo v písních Jabloně a Design mrtvoly. V písni Jabloně se nachází hned v prvních verších: *Padají, padají jako jabloně / lidi jabloně, s větvemi k nebi, v sadě...*; Dále ve druhé sloce: *chmury jdou, smrti jdou, křížky na čelech / ale uhlíky pořád doutnají v ohni...*; Zde nalézáme pocit tísně z vlastní smrtelnosti. V písni Design mrtvoly spíše nalézáme popis umírání: *sny černý ho zvou / v měkkých sukničkách.../...jemný padaj krajky, do vrstev ho kladou.../...poslední vidí brouky / hrdinožrouty...*;

Jak už bylo řečeno, album Následuj kojota je téměř celé inspirováno indiánskou kulturou a kromě vysokého výskytu názvů zvířat, které to dokládají, v něm nalézáme i motiv odtržení člověka od svého nitra, od své duše. Absence čistě pocitu existence. Texty tohoto alba často motivují k hledání svého já, k opuštění zaběhlých návyků a navrácení se zpět ke Kojotovi - tvůrci vesmíru. Motivaci k užívání si života například máme v refrénu písně Třesk: *za mnou, všichni lvi za mnou / za mnou, všichni lvi pojďme pít / slunce je obří grep a šťáva prýští...*; O sebrání odvahy se skončováním každodenní monotónnosti zpívá refrén písně Fláknout s tím: *fláknout s tím a jet co nejdál to de / fláknout s tím a jet kam si tě to zve...*; Píseň ale spíše popisuje vztek nad neschopností svou každodennost opravdu opustit. O následném hledání svého lidského nitra je píseň Následuj kojota: *jsi to ty, dřívko, co houpe se v potoce, jsi to ty, hořící plamínek ve tmě / jsi to ty a tohle je příběh o nebi / v tobě jsou lišky a mráz a pouště...*; Toto téma patří k nejčastěji obměňovaným v textech Jana Ungera. Vliv na to jistě má Kladno, ze kterého pochází, a zpívá tedy o pocitech, které v něm koloběh života ve městě vyvolává. Jedním z těchto pocitů je deprese, způsobená zakrněním ve stejných úkonech každodenní rutiny. Píseň Běžím popisuje tento pocit a v jejím závěru nalézáme katarzi v podobě útěku do zimní noci: *radši mrznu, než uhnít...*;

3. 2 Žánry

Pokud chceme analyzovat texty z hlediska jejich žánru, musíme si nejprve ujasnit, jaké žánry sem spadají. Jelikož se jedná o texty písňové, logicky se jedná o jeden z lyrických žánrů, a to o píseň. Je to žánr, který stojí na pomezí umění slovesného a hudebního. Dušan Karpatský ji definuje jako baladickou skladbu určenou ke zpěvu.³⁷ Je uzpůsobena ke spojení s hudbou a často mívá jednotnou stavbu strof a zpěvný rýmovaný verš.

Písňe dělíme na umělé a lidové, přičemž lidové písňe tvoří jeden z hlavních žánrů lidové slovesnosti. Podle zaměření dělíme písňe lidové i umělé na duchovní a světské, které se nadále dělí podle toho, jaké pocity a myšlenky člověka k tomuto tématu vyjadřují.

Také známe písňe, které se liší svým profesním zaměřením, (např.: pastýřské, rolnické, vojenské), dále vlastenecké, pijácké, pohřební, taneční, milostné, nebo ukolébavky.

Písňe většinou mají lyrickou povahu, mohou ale být i epické. Lyrickoepický žánr zastupují balady a romance. Dále máme písňe politické, „protestsongy“, písňe kabaretní, které jsou často součástí divadelních představení, nebo šansony, což jsou často baladické, vyprávěné příběhy, většinou s milostnou tematikou.

Musíme rozlišovat mezi žánrem písňe jako básnického útvaru a písňovým textem popové hudby, který je často závislý na své hudební složce a bez ní umělecky ztrácí na hodnotě. Tak je tomu bohužel i v textech Jana Ungera. Některé z nich stojí za „vypíchnutí“ a opravdu si myslím, že svou uměleckou hodnotu mají i bez přidané melodie. Jsou jimi například písňe: Nízko letí ptáci, Moře, Lodžky, nebo Zvony a Jelení, ptačí, lidský zpěv. Z textů, které byly napsány v začátcích fungování skupiny, je cítit snaha o nepodlehnutí písňové melodii, která ale jde na úkor frázování. Později je toto frázování přesnější a přizpůsobování se hudební složce silnější, časté je opakování veršů. Kapela pracuje s refrémem, s anaforamí a epiforamí.

V průřezu celou jejich tvorbou je cítit hledání toho správného poměru mezi těmito sférami tak, aby ani jedna z nich neztratila svou poetičnost, ale zároveň aby si navzájem poskytly prostor. Hranice je to ale velice tenká a samotné texty novějších alb jsou teď už opravdu spíše jen písňovými texty než básněmi. Texty písni novějších alb si lze bez melodie jen těžko představit.³⁸ Na druhou stranu, co texty ztrácí na formální stránce, naopak získávají na obsahové, a tak i když texty působí vcelku naivně a jednoduše, při zkoumání v nich

³⁷ KARPATSKÝ, Dušan. *Labyrinth literatury*. Albatros, Praha 2008.

³⁸ Můj úsudek je ale zkrácený tím, že písňe znám, a tak při čtení textů - ačkoli se snažím pohlížet na ně nezaujatě - za nimi slyším jejich melodii a vnímám jejich frázování v písni, které je jiné, než rytmus veršů samotných básní oproštěných od melodie.

objevujeme hluboké myšlenky, významy a symboly. O to větší kontrast pak vnímáme mezi obsahem a formou sdělení.

Co se týče lyričnosti a epičnosti Ungerových textů, převážná většina písní je lyrická. Existuje několik příkladů, ve kterých se jedná o píseň lyrickoepickou. Je to hned několik písní z konceptuálně pojatého alba Hrdina počítačové hry jde do světa - Hrdina, Autobus, nebo Král, chlap, dredatej typ. Další výpravnou písní může být také píseň Lazar z desky Následuj kojota. Ungerovy texty jsou ale většinou krátké a žádné rozvětvené příběhy nebo dlouhé sloky se v jejich tvorbě zatím nevyskytují.

3. 3 Poetika textů

V této části práce se zaměřuji na poetiku textové složky písní. Jak už bylo řečeno, nacházíme velké rozdíly mezi textovou úrovní prvních alb a těch posledních. Celkový dojem z textů by se dal shrnout do dvou pocitů. Některé verše jsou neobvyklé, ale i přes svou neobvyklost stále splňují některé podmínky uměleckých textů, ať už jsou to podmínky významové nebo onomatopoické. Někdy jsou ale zvláštní natolik, že působí spíše neotesaně a „řádoby zajímavě“. V rámci jednotlivých alb je jejich kvalita srovnatelná, rozeberu tedy vždy jednu až dvě písně z každého alba, protože pro výsledný dojem je tento vhléd dostačující.

Pokud se máme zaměřit na poetiku kapely Zrní, musíme ji nejdříve zasadit do místního a dobového kontextu, protože velikou část jejich poetiky ovlivňují právě tyto aspekty. Kapela stále působí lidově, a to právě kvůli svému maloměstskému původu. První, co lze zaznamenat při poslouchání a zkoumání textů, je samozřejmě nespisovnost českého jazyka. Kapela si na této podobě lidovosti zakládá. Lze usuzovat již z toho, jak se sama prezentuje. Všechny články, rozhovory a novinky, které kapela umísťuje na své oficiální i neoficiální webové stránky,³⁹ jsou psány bez ohledu na spisovnou formu češtiny. A to nejen z hlediska fonetické stránky (psaní *sme* - místo *jsme*; *sem*, místo *jsem*), ale i z hlediska stránky gramatické (ignorace interpunkce, velkých písmen na začátku vět, atd.). Tato poetika nespisovnosti a lidovosti je přítomná napříč všemi alby.

V prvním albu Voni, v písni Koně například: *dovíst až do nebe.../...zdi na mě nalíhaj / obrovskýmá hlavama / dokola vtloukaj svý / oblečky voňavý...*; V Soundtracku ke konci světa v písni Pokraj: *k čemu byly všechny tyhle cetky volepený zlatem...*; Tímto se snaží docílit expresivnosti vyjádření.

³⁹ www.zrni.cz; bandzone.cz/zrni

To neplatí pro anglicky psané písně, kde je vždy dbáno na správnou gramatiku, což je pravděpodobně způsobeno nedokonalým ovládním cizího jazyka. Z toho důvodu si zde autor nedovolí pohrávat si s jazykem tak, jak je mu vlastní při tvorbě v jazyce rodném. Není v nich přítomná uvolněnost, jako v českých textech, a to zejména v porovnání s pozdějšími alby.

Co tedy kapelu nutí psát texty v jiném než rodném jazyce, je otázkou, na kterou najdeme odpověď jedině, pokud se zaměříme právě na dobový kontext. Před tímto rozhodnutím pravděpodobně stojí každá hudební skupina. V současnosti jsme konfrontováni zahraniční produkcí, díky internetu, jenž vše zpřístupňuje, a českým rádiím zaměřeným na mladou generaci a hrajícím převážně jen zahraniční interprety. Většina idolů a hudebních vzorů je tak cizí národnosti.⁴⁰

Zde pak přirozeně platí rovnice: chci, aby moje hudba zněla tak jako hudba, kterou poslouchám. Dalším důvodem často bývá touha hudebníka, dostat se za hranice českého státu a stát se světovým. Prostředníkem této touhy může být právě angličtina.⁴¹

Nutno podotknout, že první album je z poloviny psané anglicky, texty si v jiném jazyce ponechávají svou tajemnost, bohužel je na nich často znát překlad. Některé verše jsou neobratně poskládané a působí poněkud ztuhle. Stejně je tomu tak i při poslechu výslovnosti těchto textů. I tam lze rozpoznat stísněnou atmosféru ve zpěvu. Textová složka celého alba je ne zcela povedeně nafrázovaná. Odpovídá to stylu, jakým písničky vznikají, a to improvizací, především tedy hudební improvizací, kterou zpěv pouze doplňuje o melodii, a samotný text vzniká až později. Verše mají často různý počet slabik. Všimněme si toho hned v první skladbě *Dítě vidí psa*, první sloka vypadá takto:

*Kladno spí
a život se v něm válí
u zastávky psi toulaví
na chodníku
sedíme na bobku spolu
pozorujem lidi jak vycházejí*

Zde se jedná o volný verš, počet slabik v každém verši se liší. Dobře zasazené do melodie a rytmu písně může volný verš fungovat, zde se to ale bohužel neděje. Zhudebněný

⁴⁰ Tato problematika by zasloužila delší zkoumání, na které ve své práci nemám prostor. Fenomén českých médií, jež se snaží svou produkcí zapojit do evropského nebo světového kontextu na úkor své vlastní kultury, je zajímavé téma.

⁴¹ Myslím si ale, že pokud je skupina dostatečně zajímavá hudebně a osobnostně, pak jí jazyk, kterým zpívá, nebrání v tom, stát se světovou, viz kapela Už jsme Doma.

text působí amatérsky. Snaha o stylovou a výpovědní hodnotu textu totiž v tuto chvíli bojuje se snahou o melodičnost zpěvové linky. Na této ukázce je vidět, jak může být těžké udržet si poetiku, kterou chci do díla vložit, a zároveň text dobře nafrázovat.⁴²

3.3.1 Koně

Z tohoto hlediska je nejpovedenější skladbou píseň Koně, kde text a celkové nafrázování zpěvu krásně doplňuje atmosféru melodie, a navíc má i pevný rytmus ve verších. Nejvýraznější je předrefrén, který je v písni třikrát, a ve své první a třetí podobě má jen přeskládané verše: poprvé se v něm zpívá: *dokola dokola, sladkýma slovama / cuchání do sítě, otrava do krve...*; a na konci: *poslouchej písničku, cuchání do sítě / dokola dokola, otrava do krve...*

Celá píseň má tísnivou atmosféru, podpořenou nejen naléhavým zpěvem, ale i kontrastem hlasitých částí s tiššími, kde vše podkresluje temný „Topolovský“⁴³ klavír.

První sloka obsahuje aliteraci - *Potkal jsem pána, který / dlouze se na mě usmíval / že prý mě dovede / dovíst až do nebe...*; V textu je mnohokrát zastoupena hlásková instrumentace, například ve verších - *otrava do krve.../...koukal jsem jak z komína / barví se v obloze / básně kouřový.../...Stál jsem tam v úžasu / když hlava na mě zařvala / štěstí prý leží až / daleko před náma.../...koukal jsem na lunu / oba jsme mlčeli / letadla lítají...*; V refrénu je užitý epizeuxis *Hejá koně odvezte mě / odvezte mě dom...*; Stejně jako později ve - *dokola dokola, sladkýma slovama...*; Anafora se nachází hned ve druhé sloce - *Prošel jsem ulicí / stokrát ho uviděl / stokrát ho obešel...*; Výraz *dom* je nářeční a je typický pro oblast Hanácka. Dnes už je ale považován spíše za výraz archaicko-nářeční, má funkci slangového synonyma užitého k vyjádření emoce.⁴⁴

3. 3. 2 Jabloně

V této písni každý druhý verš začíná anaforou: *Padají, padají.../...v kalužích, v kalužích...*, které zde mají funkci gradace. V prvním verši také nalézáme aliteraci: *Padají, padají, jako jabloně...*; Třetí verš (kromě hovorové koncovky u substantiva v nominativu *lidi*) obsahuje metaforu, kdy jabloně představují lidi, kteří mají větve - tedy ruce namířené

⁴² Otázkou je, zda i v tomto nemůžeme naléznout to, co kapela chce vyjadřovat i českými texty a tím je jistá nedokonalost, hra s jazykem a se zvukomalebností.

⁴³ Filip Topol, 1965 - 2013, zpěvák, klavírista, skladatel, básník, který působil ve skupině Psí Vojáci, která byla typická právě svými temnými klavírními aranžemi.

⁴⁴ Slovo a slovesnost [online] 1961, (22/1).[cit. 27.6. 2016] Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=1096>

k nebi. Sad je zde metaforou pro hřbitov. Ve čtvrtém verši je opět aliterace: *lidi padají jako jabloně v sadě suchý...*;

Téma smrti je zde přítomno na první pohled (poslech). V této písni nacházíme opět pocit tísně a smutku, které člověk cítí při styku se smrtí, a to jak při úmrtí někoho blízkého, tak i při uvědomování si své vlastní smrtelnosti. *V kalužích duše načatý / lidi padají jako jabloně v sadě, suchý...*; V koutech lidské duše je přítomen strach. Křížky na čelech je jasný symbol smrti, kdy se mrtvému maluje pomyslný kříž na čelo, jakožto požehnání na posmrtnou cestu. Důležitý je verš: *ale uhlíky pořád doutnají v ohni...*; ve kterém je řečeno, že i při silných pocitech úzkosti v sobě stejně máme něco, co v nás udržuje vůli k životu a co nám dává pocit, že tu pro někoho jsme. Ke konci písni dochází k variaci veršů: *řád jdou, řád jdou duše načatý / řád doutnají uhlíky v ohni, prší...*; Zde bychom výraz *duše načatý* mohli vnímat spíše jako kousky vzpomínek na ty, kdo již zemřeli. Vzpomínky, které v nás zůstávají právě proto, že prší. A nakonec jako důležitý symbol můžeme vnímat i samotnou jabloň. Ta by mohla odkazovat k biblickému tématu prvního hříchu, jež vlastně způsobil odtržení od věčného života a tedy tíseň ze smrti, popisovanou v textu písni.

3. 3. 3 Nízko letí ptáci

Text této písni z alba Soundtrack ke konci světa je zajímavý svou zvukomalebností. Je bohatý na sykavky (šumové frikativy) zubodásňové přední [s] a [z] i dásňové zadní [š] a [ž]. Dále na takzvané afrikáty - hlásky polozávěrové přední [c] a zadní [č].⁴⁵ Tyto zvukově výrazné hlásky evokují šepot, kterým se píseň snaží navodit pocit ticha. Viz:

nízko letí ptáci / níž bzučí mouchy / dole těžcí lidé kráčí / a úplně nejníž brouci / a až pod nimi všemi / já budu ležet nahý v zemi / a spát / a spát s dlouhými vlasy...; Mimo tyto hlásky se v textu nachází⁴⁶ převážná většina samohlásek vysoké přední řady *i/i, y/y*, které zde díky své symetrii z eufonického hlediska evokují tíseň: *nízko letí ptáci / níž bzučí mouchy...*;

Druhá sloka je stejná jako první, až na verš: *ty budeš ležet nahý v zemi...*; který posouvá význam písni a dává jejímu sdělení všeobecnou platnost.

Zajímavé je také rozvrstvení, které text vykresluje, směrem odshora dolů: *ptáci - mouchy- lidé - brouci - mrtví*. Způsob, kterým jsou vrstvy popsány, evokuje představu vertikálního řezu krajinou.

⁴⁵ PALKOVÁ, Zdena. *Fonetika a fonologie češtiny, s obecným úvodem do problematiky oboru*. Karolinum, Praha 1994, s. 223 - 237.

⁴⁶ v porovnání s hojností výskytu ostatních souhlásek

3. 3. 4 Následuj kojota

Tato píseň má velice výraznou poetiku, která spočívá v mytologii, ze které vychází. Celé album je inspirováno indiánskou kulturou a Kojot je jeho, stejně jako jejím, průvodcem. I tato eponymní píseň vyzývá člověka, aby šel za průvodcem: *až se potok objeví / nechej se jím vést...*; bosý divokou krajinou. Aby mohl objevit, že příroda je v něm. Že s ní splývá a že z ní pochází: *v tobě jsou, lišky a mráz a pouště...*; Za zmínku stojí několik anafor v druhé polovině textu, jejíž verše vždy začínají slovy: *jsi to ty...*; Zde nacházíme pochopení toho, že to vše kolem je naší součástí. Píseň má v sobě napětí vyvolávané tajemností obrazů a jejich pestrostí, která působí téměř psychedelicky: *liška hne se v kapradí / letí nad houbou, liška nad liškou.../...vidíš něco víc / vidíš něco tam, tam, tam!...*; Tomuto napětí přispívá i imperativ v druhém a třetím verši: *nechej se jím vést / bosou nohou do něj vkroč...*; Kojot je zde uvnitř každého z nás a představuje cestu k znovunalezení spojení já a příroda. Dochází pak k rozpomínání si. K navrácení se k čistému bytí a k naturálnímu pocitu života.

4. Skupina Zrní v kontextu alternativní hudby

Alternativa má v současnosti se svou původní myšlenkou, lišit se formálně i obsahově, společný už jen přístup tvůrce k procesu tvorby. Z hlediska produkce a prezentace hudebních interpretů již nelze jednoznačně určit, co je alternativa a co hlavní proud. Je tomu tak hlavně proto, že mainstream a alternativa jsou dnes již nedostačujícími pojmy. To je způsobené oslabováním jednotnosti současného mainstreamu a také čím dál těžší rozlišitelností „čistého“ žánru. Vše je rozmělněné, hudební interpreti kombinují styly a eklekticky spojují myšlenky a estetické přístupy. Praktiky obou sfér se prolínají. Je tomu tak zejména díky internetu a jeho poskytování možnosti dohledat si interprety a setkat se s jejich tvorbou, bez ohledu na to, zda jsou známí, či spíše menšinového zaměření. Proto už dnes neplatí vnímání populární kultury jakožto protipólu ke kultuře alternativní. ⁴⁷Neexistuje jeden hlavní proud, vůči kterému by se alternativa mohla vymezovat. Škála žánrů a proudů se neustále rozšiřuje a kvůli snaze kritiky, roztřídit si vše do škatulek⁴⁸, stále vznikají nové kombinace názvů stylů, jimiž se kritik snaží, co nejpřesněji definovat určitou hudbu. Je důležité zmínit, že v každém tomto žánru a stylu existují interprety, kteří jsou spíše mainstreamem a naopak. Toto zařazení ale vyplývá z jejich přístupu k tvorbě a ke způsobu distribuce jejich díla. Ne z jejich zařazení publikem a médii. V tom, že tyto druhy přístupu nejsou rozlišované, vidím hlavní problém při definici obou směrů.

Každý posluchač zařadí interpreta jinam. Lidé, kteří poslouchají spíše alternativní českou hudbu, ⁴⁹dnes považují skupinu Zrní za mainstream, ale uvádějí, že dříve jejich hudba „masová“ nebyla. Dochází k tomu proto, že vnímají posun kapely a její úspěchy, a také rozšíření počtu jejich posluchačů. Vidí v tom znaky „mainstreamovosti“, a to ovlivňuje jejich úsudek a někdy i odradí od dalšího poslechu. Kapela Zrní v roce 2012 získala cenu akademie populární hudby Anděl ⁵⁰v kategorii Objev roku. Nutno zmínit, že Anděl je mainstreamové ocenění (o výsledcích zde rozhoduje výbor Akademie populární hudby), ale má právě i žánrové ceny, které rozlišují celkem jedenáct kategorií. Mezi nimi jsou kategorie jako Elektronická hudba, Jazz a blues, Punk a hard core, Videoklip roku, nebo Alternativní hudba.

⁴⁷ MOROCHOVIČOVÁ Eliška. *Reprezentace mainstreamu a alternativy v recipročních médiích*. Praha 2015

⁴⁸ Vznikají názvy žánrů jako synthpop, dark-pop elektro, dreampop, post-rock ad. Například kapela Absolutně černé těleso se popisuje jako progressive - psychedelic, Mara Jade zase emo - progressive (bandzone.cz), vedle toho američtí Nine Inch Nails jsou popisováni jako industrial metal, synth pop.

⁴⁹ Interprety typu: Mucha, Květy, DVA, Midi Lidi, Kalle ad.

⁵⁰ Oficiální název cen zní: CENY ANDĚL: CZECH MUSIC AWARDS.

I když by se cena Anděl ráda viděla jako ekvivalent například cen Grammy, samotní ocenění jí příliš váhu nepřikládají. Zrní byli v roce 2012 na předávání cen jak populární hudby, tak cen žánrových. Předávání žánrových cen popisují takto: „*Ty byly ještě horší než předávání těch hlavních. U nich víš, že jde o mainstream a očekáváš tedy vystoupení mainstreamových umělců. U žánrových ale také jako první vystoupila kapela, která byla absolutně mainstreamová. Snažila se roztleskat lidi: "Ruce nad hlavy a teď všichni se mnou..." a všichni v sále jen nevěřičně koukali s otevřenou pusou. Během tří písniček dost lidí odešlo a podobné to bylo až do konce večera. My jsme opustili sál asi v polovině a i zpětně musím říct, že mi to přišlo spíš jako výsměch celé scéně, než snaha o vyzdvihnutí nejzajímavějších momentů z jejího uplynulého roku. Výsměch lidem, kteří dělají muziku srdcem...*“.⁵¹ Důvod můžeme vidět ve stavu české populární kultury, a hlavně v přístupu pořadatelů této akce. Dává alternativním hudebním počínům punc popovosti, což mnoho těchto interpretů a jejich fanoušků už z principu nepřijme. Na druhé straně jsou tu ti, kterým tyto úspěchy a ocenění interpreta někým „významným“ ovlivňují úsudek opačným způsobem a otvírají jim cestu k renomovanějšímu pojmání skupiny. Přitom lidé, kteří opravdu poslouchají český mainstream⁵², často o Zrní ani nevědí. Proto má možná Jan Fišer pravdu, když o své kapele tvrdí⁵³, že je na pomezí mezi popovou scénou a alternativou.

Zajímavé je, že dříve byl přístup skupiny diametrálně odlišný. Například vůbec se nezajímali o hudební scénu. Na Kladně tehdy existovalo jen málo kapel a většinou šlo o revivaly. Zrní se od nich již od začátku lišili. O kapely, které byly tehdy součástí alternativní scény, se členové Zrní moc nezajímali. Scéna pro ně byla vzdálená.⁵⁴ Všichni hodnotí jako úspěch to, když se začali zajímat o ostatní kapely, o jejich přístup k tvorbě. Objevovali, co se jim líbí a naopak.

Co se týče kladenských klubů, dnes to není nijak slavné. Jediná místa, která Zrní hodnotí jako místa s příjemnou atmosférou, jsou klub Auto Da Fé a Dundee Jam. Jsou to ale spíše menší kluby. Koncerty, pro které je nutná větší kapacita se tedy v Kladně nedají pořádat, vzhledem k tomu, že jediný velký prostor je Kulturní centrum, které ale svou produkcí podporuje komerční interprety typu Mandrage.⁵⁵ Dříve tam fungoval Klub 19, což bylo místo, kde se daly pořádat koncerty s větší kapacitou. Dnes už to místo takto nefunguje a místo toho je tam boxerský klub. Jedinou možností, kde na Kladně hrát, jsou tedy jen zmíněné

⁵¹ UNGER, Jan. 2015 [online] *Zrní: Ceny Anděl? Výsměch lidem, kteří dělají muziku srdcem*. [cit. 28. 6. 2016] Dostupné z: <http://magazin.aktualne.cz/kultura/hudba/zrni-andel-jsou-vysmechem-lidem-kteri-delaji-muziku-srdcem/r~c849d8e6140611e5b5ba0025900fea04/>.

⁵² Mám na mysli okruh interpretů typu: Chinaski, Tři sestry, Xindl X, Kryštof, Wahnout ad.

⁵³ FIŠER, Jan. Rozhovor (v příl. - o.12).

⁵⁴ SLAVÍK, Ondřej. Rozhovor (v příl. - o.9).

⁵⁵ Mandrage je mladá, rock-popová kapela z Plzně.

kluby Auto Da Fé a Dundee Jam, které díky svému přístupu udržují alternativní kulturu živou. Pořádají sice malé koncerty, ty ale zase mají rodinnou atmosféru.

Kapela Zrní je dnes schopná odehrát koncert jak v takto malém, rodinném klubu, tak i na velkých festivalových podíích. Jedním z největších úspěchů kapely je loňské vystoupení na hlavní stagi festivalu Colours of Ostrava, kde společně s Janáčkovou filharmonií zahráli své písně v orchestrálních aranžích.

Závěr

Kapela Zrní se dala dohromady v roce 2001. Funguje dnes tedy již patnáct let. Její začátky byly tvrdé, ale pro členy kapely velice cenné, neboť tak dostali čas, aby se navzájem poznali, aby poznali i sami sebe a zamysleli se nad tím, jakou cestou chtějí jít. Díky jejich dlouholetému úspěchu pouze v okolí jejich bydliště a jejich možná trochu „punkovému“ přístupu k věci si vyzkoušeli, jaké to je dělat muziku tak, jak ji chtějí dělat, bez ohledu na to, jaká muzika teď „letí“. Uvědomili si, že způsob, jakým svou hudbu tvoří, je právě to, co je odlišuje od jiných kapel. Já tvrdím, že z kapely je vždy poznat, jestli jde po úspěchu, nebo spíš po zážitku ze sebevyjádření a po radosti ze společného tvoření. Ze Zrní je cítit, že jdou za svým snem - dělat hudbu a předávat skrze ni myšlenky a emoce lidem. Všichni jsou si vědomi toho, jakým směrem by se měli ubírat, aby svého cíle dosáhli. Důležité pro ně je, stále mít co říct. V současnosti, kdy dochází ke smývání rozdílů mezi dříve protichůdnými směry, je čím dál tím složitější najít si svou tvář, která by byla odlišná, ale přitom důvěryhodná. Tato skupina je jakýmsi vybočením i z těchto rozmělněných škatulek. Dokázali jsme si, že umístit Zrní do kontextu současné kultury není jednoduché. Je totiž natolik autentická, že boří další z vytvořených žánrů. Právě proto si zasloužila ocenění v mainstreamové kategorii hudebních cen Anděl. Svými českými texty a volností, se kterou přistupují k samotnému skládání hudby, tvoří skupinu, která naprosto vybočuje ze spektra hudby, jež nám současná kultura nabízí. Oslovuje fanoušky nejrůznějších žánrů a to je základ k tomu, být jednou opravdu kapelou, která má slovo.

Resumé

This bachelor thesis deals with the current problem of defining alternative culture and mainstream. The main part of thesis is devoted to history and especially to the work and poetic lyrics of the band Zrní, which is a music group standing right in border of those two spheres, which, as the thesis shows, are not standing against to each other anymore, but helping to define and influence each other. Thesis also includes thematic and poetic analysis of the lyrics. In this thesis I relied on several academic publications, but the main source for obtaining and processing informations were interviews with people who are part of the Czech alternative scene and also with the band itself.

Zdroje

Seznam literatury

ALAN, Josef. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. NLN, s. r. o. 2001. Alternativní kultura jako sociologické téma. s. 9-58. ISBN 80-7106-449-1

HRABÁK, Josef. *Poetika*. Československý spisovatel. Praha 1977. Třetí část - Literární žánry, s.???. ISBN 22-027-77

HRABÁK, Josef. *Úvod do teorie verše*. Státní pedagogické nakladatelství. Praha 1986. s.55-62, s.173-175. ISBN 14-135-86

CHADIMA, Mikoláš. *Kmeny 0*. Big Boss, Yinachi, Praha 2014. Alternativa. s. ??? ISBN 978-80-903973-8-5

KARPATSKÝ, Dušan. *Labyrint literatury*. Albatros, Praha 2008. ISBN 978-80-00-0254-6

MOROCHOVIČOVÁ Eliška. *Reprezentace mainstreamu a alternativy v recipročních médiích*. Praha 2015. Diplomová práce. Karlova Univerzita. Fakulta sociálních věd.

PALKOVÁ, Zdena. *Fonetika a fonologie češtiny, s obecným úvodem do problematiky oboru*. Karolinum, Praha 1994, s. 223 - 237. ISBN 80-7066-843-1

PECHAR, Jiří. *Interpretace a analýza literárního díla. K eufonii Máchova Máje*. Filosofia. Nakladatelství Filosofického ústavu AV ČR, Praha 2002. ISBN 80-7007-163-X

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. LEDA 2001, ISBN 80-85927-85-3

Fullmoon. Praha: Smile music s.r.o., 2016, 54 (3). ISSN 1804-3208

Sebetvor. Michal Mráček. Plzeň: vydáváno DIY., 2016, č.4.

Internetové zdroje

Ceny Anděl 2012 [online] *Ročník 2012* [cit. 27. 6. 2016] Dostupné z: <http://cenyandel.cz/rocnik-2012/>

MRÁČEK, Michal. 2015 [online] *Sebetvor* [cit. 23. 6. 2016] Dostupné z <https://www.facebook.com/Sebetvor>

PRŮŠA, Jan. 2009 [online] *Kladno, to je to Zrní* [cit. 18. 6. 2016] Dostupné z: <http://musicserver.cz/clanek/27105/zrni-voni>.

RAŠ, Jakub. 2015 [online] *Zhudebněná poezie Antonína Sovy* [cit. 26. 6. 2016] Dostupné z: www.antoninsova.cz/az-bude-boji.

Slovo a slovesnost [online] 1961, (22/1).[cit. 27.6. 2016] ISSN 0037-7031 Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=1096>

UNGER, Jan. 2009 - 2016 [online] *Zrní* [cit. 8. 6. 2016] Dostupné z: www.zrni.cz

UNGER, Jan. 2007 - 2016 [online] *Novinky* [cit. 15. 6. 2016] Dostupné z: <http://bandzone.cz/zrni?at=news>

VELECHOVSKÝ, Dave. 2009 [online] *Recenze* [cit. 18. 6. 2016] Dostupné z: www.artrock.cz/recenze/zrni--voni.html.

Rozhovory

Téma: Skupina Zrní a její historie

Rozhovor s členy kapely ZRNÍ. Plzeň 13. 4. 2016

Téma: Alternativní kultura a její proměny

Informace poskytli: KOCÁBEK, Antonín. Novinář, DJ Radia 1. Praha 4. 3. 2016

MRÁČEK, Michal. Šéfredaktor časopisu Sebetvor, Plzeň 23. 6. 2016

PAŘÍZEK, Michal. Šéfredaktor časopisu Fullmoon, Praha 27. 6. 2016

ŠINKO, Jan. Místní Borci. Plzeň 26. 6. 2016

URBAN, Pierre. DJ Radia 1. Praha 13. 3. 2016

VELTRUSKÝ, Patrik F. Thortronic, Kladno 12. 6. 2016

Přílohy

Rozhovor s kapelou Zrní

13.4. 2016, Buena Vista, Plzeň

Unger – Jan Unger

Jukla – Jan Juklík

Fišer – Jan Fišer

Cait – Jan Caithaml

Ondřej – Ondřej Slavík

1. Proč jste si vybrali zrovna název Zrní?

Fišer:- Já a Jukla jsme jeli hrát do Prahy do Celetný, do klobouku a stopli jsme si traktor se zrním a jeli jsme na něm.

Jukla: Ne, je to jinak, kdysi dávno jsme leželi na poli na vandru a koukali na hvězdy a někdo prohlásil, že tam hvězd jako zrní.

(Fišer): ne, je tam hvězdiček, jako zrníček.

Unger: Ten název se s náma táhnul dlouho jako takovej spornej bod. Dnes už tolik ne, ale dlouhou dobu nám lidé říkali, že kvůli názvu na nás nechtěli přijít, že je zavádějící, že svádí někde k agro rocku, punku. Byl pro ně takovou první zdí.

Jukla: V současné době, jak se otočilo vnímání lidí, tak je ten název výhodou.

2. Jak se změnilo vnímání lidí?

Jukla: Víc pro agro. Zvířecí a přírodní motivy jsou teď trendovější.

Unger: Chvilu jsme měli krizi a říkali jsme si, s takovým názvem se nikdy nemůžeme prosadit, ale už byl zajetý a tak jsme si řekli, že ten název prosadíme, aby neobsahoval agro rock, ale něžný artbrut, že jej vyneseme nahoru. Aby to jednou byl pro někoho vzor něžného názvu.

3. Jak jste se dali dohromady? Potkali jste se na gymplu a řekli si „já chci mít kapelu, nevíš o někom, kdo taky hraje?“

Unger: Takhle to bylo, jak jsi řekla. My dva jsme spolu chodili do stejné třídy. (Unger a Fišer)

Fišer: Dozvěděli jsme se, že já hraju na housle a on na flétnu. Urvi se znal s Juklou a Jukla měl kapelu s Onřejem a Caitem. Ta se jmenovala Blue Jay. Jeden čas jsme zkoušeli u nějakýho týpka na Kladně v garáži. Byl první koncert Zrní, kde hráli Blue Jay, před náma, my jsme měli naše trio a při písničce Muchomůrky bílé se k nám Ondřej s Caitem přidali a to byl náš první koncert. Takže tak jsme vznikli.

Jukla: Já ti klidně ještě něco řeknu o začátcích, to je zajímavý. Měl jsem tu kapelu s Caitem a s Ondřejem a hráli jsme většinou revivaly, jednu písničku jsme měli vlastní. No a s klukama v tom triu jsme měli vlastní písničky a mělo to mnohem lepší energii, ale zase to nemělo ten základ - bicí, basa. V začátcích to chtěli dokonce tak, že bude Fíša hrát na kytaru a Unger basu a vůbec to neuměli, ale i tak to bylo dobrý. Pak si vzali nástroje, na který uměj a pak to začalo, i když to nemělo rockovej základ, tak to bylo dobrý tím, že hrajou na nástroje, na který uměj.

4. Jaké revivaly jste hráli?

Jukla: Od všeho něco, začínali jsme skladbami jako What's up od 4 non blondes, ale to bylo kdysi dávno, bylo to vtipný, protože v té době jsme nikdo na nic neuměli, já jsem basu držel v ruce měsíc, jsem klavírista, zpěvák, kdesi cosi, ale na kytaru jsem nikdy předtím nehrál. Tak jsme začali těma jednoduššíma - What's up se pořád motá kolem háčka, takže to bylo prostě, co jsme zvládli.

5. Co jste v té době poslouchali? Co vás inspirovalo k tomu, že chcete také dělat muziku?

Jukla: Asi ty šedesátky, sedmdesátky, my jsme byli v té době malinko hipíci...

Fišer: Já jsem byl totální hipík.

Jukla: ...takže naše první fotky jsou, jak máme vlasy až pod ramena a hrozně „žerem“ Beatles.

Ondřej: Ale zároveň všechny naše hudební dětské základy jsou vážnohudební.

Jukla: Přesně tak, to vychází z toho, že jsme všichni na něco hráli a „zušky“ byly a do toho nějaký orchestry a to vše souviselo s vážnou hudbou a s klasickejma lidovkama.

Fišer: Se Zrním jsme dřív taky hráli jen jako revival.

Hráli jsme nějaký svoje písňe, ale i hrozně moc revivalů.

Všichni: Pink floyd, Beatles, Bowieho, Shiny, shiny - Velvet underground, Muchomůrky, tím jsme začali.

Ondřej: To souvisí i s tím, že jsme hráli v Celetný.

Fišer: Dost jsme jezdili stopem a takhle jsme vandrovali a hráli.

Ondřej: Pak jsme se teda dali dohromady a přestali jsme zkoušet v cizích garážích a začali jsme zkoušet v garáži zpěváka, kde vedle nás stála škodovka a v zimě se tam netopilo, takže první zkoušky byly v palčákách.

Unger: My jsme začínali v revivalech, ale první autorský věci byli český, pak jsme zase brzo sklouzli k angličtině, protože jsme chtěli bejt větší, čeština nám přišla malá. Prošli jsme takovým obdobím, kdy jsme zpívali anglicky, zlomilo se to někdy v roce 2008, asi až po sedmi letech hraní, kdy jsme začali mnohem víc experimentovat, jak hudebně, ale i jsme šli k tý češtině, takže i textově.

Jukla: Tady mám takovou tabulku, tady to je, Kámen má uši, Jednou z lesa, Slunce svítí na mé tělo, Na vesnici, Malé tlusté děti, a to byly první autorské písňe v češtině.

Unger: To byly takový pozitivní, veselý písničky, strašně spontánní.

Jukla: Pak se to začalo převádět do tý angličtiny, vznikly Kitchen, Ordinary peach, Petals, těch písniček je poměrně dost, ale k těm už nahrávky existují.

6. Jak ovlivňuje vaši tvorbu místo, odkud pocházíte?

Jukla: Takovýto kladenský patronství, to vše bylo asi až po sedmi letech hraní, nejdřív jsme to vůbec neřešili. Dostali jsme se k tomu až přes našeho kamaráda Šimona, kterej nám dělal obal k desce Voní a kterej je kladenskej patriot, a tak jsme to od něj trochu pochytili.

Unger: On totiž rozvíjel v tu dobu nějakou i vizuální estetiku, hrozně rád chodil do poldovky a do jejích rozpadlých areálů, kde to roste a byl to nadšenej fotograf, umělec, byli jsme kamarádi. Ta doba je shodná s dobou, kdy jsme si hledali nějakou identitu, dojde ti, že musíš vědět, co seš, a co chceš říct, aby to mělo nějakej smysl. Že to není jenom o tom mít kapelu a užívat si, že máš kapelu, což je nutnej prvek, ale nutná součást je také mít v hlavě jasno o tom, co lidem předáváš, a to je spojený s tím ukotvením v místě, z kterýho pocházíme. Takže to přišlo ruku v ruce.

Ondřej: Souvisí to i s tím, že jsme dělali CDčko, takže najednou tě napadaj takový věci, jakože by to mělo mít nějakej koncept, nějakej vizuál, kde má člověk definovat sama sebe.

Jukla: Mezi začátky patří i mezikapelní bitvy. Dělali jsme si naschvály. Třeba kapela Hrobníkova lopata, to byly největší prasata.

Fišer: My jsme zkoušeli ve Spirále, což byl klub mladých. Jedno léto jsme tam zkoušeli tak strašně moc intenzivně, že já jsem si na konci toho léta musel půjčit prachy, abych mohl zaplatit nájem, kterej jsme tam prozkoušeli.

Unger: My jsme prostě chtěli fakt dobře hrát a bejt úspěšný, proto jsme zkoušeli, neměli jsme skoro žádněj volnej čas.

Fišer: No a tam zkoušela i Hrobníkova lopata, nebo třeba i Fousy Mojo Risin. Což je taky jedna kladenská kapela. Jukl si tam nechal kytaru a Hrobníkova lopata mu obrátila struny na kytaře na druhou stranu. My jsme se jim pak pomstili, když jsme spolu hráli ve Slaným a před koncertem jsme jim odlákali kytaristu ven a naložili ho do auta a odvezli ho na Smečno.

7. Jak funguje kladenská scéna, její kluby?

Unger: Auto da fé, Dundee a Jam jsou kluby, kde hrajou kapely našeho stylu...

Fišer: ...ale jinak je tam všechno hrozně malinký, mrtvý. Na to, jak je to velký město, se tam skoro nic neděje.

Unger: Pak je tam ještě kulturák, kde ale hrajou kapely jako Mandrage, taková ta komerční scéna.

Fišer: Často někam přijedeme a je vidět, že když se o klub někdo stará, tak je to tam skvělý.

Unger: Což jsou většinou majitelé malých klubů, a ti to dělají dobře. Ale na Kladně není nikdo, kdo by se staral o větší klub, jako je třeba tady (Buena Vista, Plzeň, pozn.aut.).

8. A za celou dobu vaší existence se to nezměnilo?

Unger: Dřív tam byl Klub 19, dělalo se tam čtení, hrály tam fakt dobrý kapely, ale dnes je z toho velkej boxerskej klub. Je to velká tělocvična, je tam vše založené na sportu, což je taková filosofie, která se bohužel míjí s tou naší kapelní.

9. Když tedy opustíme Kladno, jak byste mi popsali scénu v České republice nebo její změny za těch 15 let?

Ondřej: Ono je to složitý, my ji totiž dopodrobna známe až tak posledních šest let, protože předtím to bylo tak, že jsme si koncerty sháněli sami, moc jich nebylo. (smích) A byly spíš přes známý. Hele kamarád, tak já něco domluvim. První koncerty byly za pivo, za cest'ák, jel si do nějaký špeluňky, kde si někde něco zahrál a moc si o tom nevěděl. Ta scéna pro nás byla vzdálená.

Unger: Byli jsme jinde, prostě jsme si chtěli zahrát, ani jsme se po tom moc nepídili, byli jsme v izolaci, která nám vyhovovala, hráli jsme si spolu...

Jukla: ...sehrávali jsme se, svůj svět, naši hudební energii.

Unger: Jako úspěch cejtím to, když jsme začali objevovat, kdo je tady podobnej jako my, kdo to podobně cejtí, nebo to cejtí odlišně, ale líbí se nám, takže teď máme jasno, kdo je náš souputník. Dneska je tady hodně dobřejch kapel, podle mě se to vyvíjí dobrým směrem. Objevuje se hodně kapel, co zpívaj česky, což je pro mě to, co mě baví.

Fišer: Před pár lety se všichni snažili znít jak kapely z Británie a tak, byla to hrozná kopírka a teď je to takové větší rozmělnění.

Cait: Já ještě doplním, že to byla taková škatulka, všichni se vzhlíželi...jeden v metalu, jeden v tom a tom ...ale málo kapel si řeklo, chci hrát tak, jak hraju já.

Fišer: A bylo strašně moc kapel, který díky tomu, že někoho kopírovaly, byly známější než my, ale ve výsledku nám to pomohlo, že jsme byli svý, protože ty kapely už třeba dnes nejsou.

Ondřej: Tehdy bylo módní říkat čeští „něco“.

Jukla: Jeden rok si o nich slyšel a za dva roky už ne.

Unger: Dnes je třeba hodně kapel, které napodobují kapely typu Kryštof, takový ty co nejbanálnější harmonie, všechno co nejvíc jednoduchý, klasický, ala Coldplay a tenhle styl, což byla super velká kapela, ve svý době to bylo boží a nový, ale když se to dneska někdo snaží napodobovat, ale k tomu ještě hodí hloupý texty....

Tak to je taky dnes vlna, která jede paralelně s tou, kterou považuješ za dobrou.

Cait: Ono je to o tom, že tady někdo udělá kapelu ala někdo, kdo tohle vymyslel už před deseti lety v Anglii a někdo jiný to vezme a řekne, hele, to je nový....což není, to se jen vzalo a okopírovalo.

10. Jaké kapely považujete za ty, které v tom jedou s vámi?

Unger: Chceš je jmenovat? Květy, Dva, Lenka Dusilová, WWW, Please the Trees, Wohnout, Tata bojs. Prostě pro nás je důležitý, aby to bylo autentický, abys z toho cejtila, že ten člověk se hledal a našel a ví, proč to dělá. Fixa má taky spoustu super věcí. Určitě někoho zapomenem, ale důležitá je pro nás ta pravdivost. Ta nelenost. Hodně muzikantů to dělá jen jednodušším způsobem. Je to hodně o tom, že jsou líní najít si vlastní cestu. Mělo by to být tak, že ten člověk chce říct něco novýho. Protože každý je tu jako individualita.

11. Podle vás by úspěšná kapela tedy měla mít hlavně autentičnost?

Unger: Být svůj, znamená být přirozený. Nechat tu energii proudit. A to se daří vždy jen do určité míry, všichni jsme ovlivňováni studem, nevyzrálostí nebo nervozitou. Je to cesta, která trvá dlouho.

Myslím si, že tady chybí nějaký kvalitní pop. Myšleno tak, že ta kvalita je kombinací vkusu a energie, počkat si na dobrou nápad a neuspěchat to, a popovost je v té přístupnosti. Je spousta kapel, které si hrajou na to, že jsou ten „androš“, ta alternativa, to je často posunuté oproti zahraničí. Tu zeď vytvoří tím, že jsou tak strašně alternativní, že to jejich poselství není slyšet. V nás je ta popovost v tom, že chceme, aby to lidi pochopili, snažíme se hledat něco popového.

12. Takže se považujete za kapelu alternativní nebo popovou?

Fišer: My se považujeme za kapelu, která je na hraně popu a alternativy.

Unger: Ono je to daný tím, jak jsou škatulky vnímány u nás a v zahraničí.

Fišer: Třeba gipsies: u nás jsou to cikáni a třeba ve Francii to jsou muzikanti bez ohledu na barvu pleti.

Unger: Ten pop, co je tady brán jako pop, by mohl být kvalitnější. Myslel jsem si, že je to takhle všude, ale Slovinci nám jednou řekli, že ta naše scéna je dost podivná, že ten pop je divnej, zapšklej. Když si pustíš radio, slyšíš tam Michala Davida, prostě se furt omílá starý, nebo je tam pak Kryštof.

Ondřej: A pak je tam spousta nejmladších kapel, který mi strašně moc začínají připomínat normalizační pop. A to banalitou textů, aby to fakt pochopil každý, hrozně primitivní, a mně to připomíná sedmdesátá léta v Čechách.

Jukla: Pop se tu zasekl před třiceti lety a rádia to točí furt dokola. Prostě všude jinde v zahraničí byl vždycky pop to, co je aktuální. V šedesátých letech byli pop Beatles, pak byli sedmdesátá léta, to přišli rockeři a pak punk, jenže my jsme se tu zasekli na popu před třiceti lety a to, co je mezitím, tu rádia nereflektují vůbec. Najednou jako kdyby to zmizelo a my tady pop říkáme vykopávkám.

Unger: Já jsem třeba optimista, co se týče mládí, protože mladí lidé mnohem víc hledají na internetech, poslouchají, co je ve světě, mají širší rozhled, a navíc jsou rádia jako Radio 1, nebo Radio Wave, který pracují na tom, aby se to změnilo. Obyčejnej člověk ale bohužel nemá moc šanci si to někde mimo Prahu naladit.

Ondřej: Já si bohužel myslím, že to pořád jde ze shora, že lidi nejsou moc schopni si to najít, mladí jo, ale pořád je valná většina lidí, kterým co se dá, tak to je bráno jako kvalitní hudba. To, co poslouchají v autobusech a v obchodních centrech, co se jim servíruje pod nos.

Fišer: Podle mě je to o prachách, prostě se rejžuje.

Lidi si o to sami neřeknou, když jim prostě budeš dávat něco kvalitnějšího, tak si zvyknou na kvalitu takovouhle, tady je nastavený práh hrozně nízký.

Podle mě by lidi poslouchali kvalitní hudbu, kdyby se jim pouštěla furt dokola. Dřív si lidi po víně zpívali Mozarta, arie....

Texty písní

Koně

Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom
Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom
Potkal jsem pána který
dlouze se na mě usmíval
že prý mě dovede
dovíst až do nebe
Prošel jsem ulicí
stokrát ho uviděl
stokrát ho obešel
zase se objevil
dokola dokola, sladkýma slovama
cuchání do sítě, otrava do krve
Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom
Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom
Koukal jsem jak z komína
barví se v obloze
básně kouřový
Stál jsem tam v úžasu
když hlava na mě zařvala
štěstí prý leží až
daleko před náma
bez nich prý nedá se na nebe dosáhnout
pilulky, bůžkové, dobře se oblíknout
Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom
Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom
Koukal jsem na lunu
oba jsme mlčeli
letadla lítají
Zdi na mě nalíhají
s obrovskýma hlavama
dokola vtloukají svý
oblečky voňavý
poslouchej písničku, cuchání do sítě

dokola dokola, otrava do krve
Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom
Hejá koně, odvezte mě, odvezte mě dom

Dítě vidí psa

Kladno spí
a život se v něm válí
u zastávky psi toulaví
na chodníku
sedíme na bobku spolu
pozorujem lidi jak vycházejí
dobrý ráno
dám si pivo
že jsme všechno jeden život
velikánskej
staví se do fronty
ranní světlo jim protýká
mezi prsty paneláků
opuštěná
krásná Poldi šedivá
je prázdná
na oku červenobílou pásku
město osiří
kreslíme si na zem lidi
co mají rovnou z hlavy
nohy i ruce
dívame se jeden na druhýho
a velikej pes štěká
to život pozoruje sám sebe
dobrý ráno
dám si pivo
že jsme všechno jeden život
velikánskej

jsme spolu děti uvnitř
kreslíme si na asfalt
mezi paneláky v Kladně
opuštění psi
čekají věrně na lidi
na zastávce
až se vrátí a uvidí

Ptačí jelení lidský zpěv

vychází slunce
starodávné
davý lidí po dlouhý cestě líbají
kamennou zeď
ani se nepohnul a celé hejno ryb se otočí
květ otvírá
tmu do světla
rodí se skály
lidé nad stromy se rozhlédnou
viděl jsem devadesát lodí odplouvat
a vracet se s tmou
stromy trouchniví
k zemi se otcům
staří synové klaní
jedno se z druhého rodí
mrtvé se v živé mění
nakonec rozdrolí se hora
o který jsem myslel
že je napořád
z její chuti
zrají plody
nahoru odnáší je pták
přílív a odliv
dýchání moří
dívám se jak Země
dokola krouží

Zvony

Celý den trmácel se polem
vysokou trávou
Putoval za tajemstvím v kopcích
v šeptání modřínových větví

Kostelní světlo mezi stromy
jak lesní slova pevný sloupy kmenů stojí
Sivou bránou vešel dovnitř
malinovým proutím
Zpomaloval až zůstal klidně stát
v tom porozuměl náhle řeči zvířat
Lehce, jak prachový peří
kývání větví, slova do sebe se skládají
Stál pak tiše v srdci lesa
celým lesem dýchal
Sám je tou pravdou kterou hledal
pak na něj shora voda padá
Rozkládá svoje první větve
kůže je kůrou, oči jsou dokořán
Toho, kdo mezi stromy vstoupil
Sám sebe se pochopil

Vězni

plno krásných spokojených lidí
plno krásných umělohmotných lidí
bereme cokoli, hlavně ať to nebolí
bereme, bereme, jedeme, hrajeme
bílý proti červeným, kdo je s kým? s kým jseš ty? jaký máš dres?
další plný den, jsem umělohmotnej
jsem umělohmotnej
hniju, hniju, hniju

hniju, hniju, hniju
mám všechno, mám přeplněnou hlavu
mám přeplněnou hlavu, mám hlavu
další plný den, vyhrávám, vyhrávám
tohle je zlatý věk, tohle je počítačová hra
tohle je moje hra proti tmě, moje krásně plná hlava proti samotě
tohle je moje hra proti tmě, moje krásně plná hlava proti samotě
plno krásných přeplněných lidí
plno krásných umělohmotných lidí
plný svět, 22, 23, 24, 25
bereme, jedeme, hnijeme, hrajeme
bílý proti červeným, kdo je s kým? s kým jseš ty? jaký máš dres?
jména, čísla, další den, jsem umělohmotnej
jsem umělohmotnej
plno krásných spokojených lidí
plno krásných umělohmotných lidí
plno silnic, co se kříží, plno svítících lží
plno důvodů, plno vysvětlení
přehlušit samotu, opít strach bereme
cokoli, hlavně ať to nebolí další další
den, tohle je počítačová hra já chci
ven
tohle je moje hra proti tmě, moje krásně plná hlava proti samotě
tohle je moje hra proti tmě, moje krásně plná hlava proti samotě

Nebe s hvězdama

kdo sme, kam dem, odkud přicházíme
je na vobraze vod Gogéna
a to se ptá hrdina
lidí, když poprvé spatří
nebe s hvězdama
jakej je konec? za co sou body? prej se to neví
bouch bouch bouch bouch bouch do světa

hrdina počítačový hry jde do světa
čeká ho osvěta svýho života
ta žvejkačka co žvejkal už byla dost jetá
bouch bouch bouch bouch bouch do světa

Jabloně

padají padají jako jabloně
lidi jabloně, s větvemi k nebi, v sadě
v kalužích v kalužích duše načatý
lidi padají jako jabloně v sadě suchý
chmury jdou, smrti jdou, křížky na čelech
ale uhlíky pořád doutnají v ohni
pořád jdou, pořád jdou duše načatý
pořád doutnají uhlíky v ohni, prší

Běžím

probudí se z popela
vstane do noci vítr
na něj zavolá
vzlítني jako já
nebojím se jít sám
nebojím se tmy
už žádný, žádný, žádný lži
můžeme, můžeme
volný jako voda jde
můžu jít, můžu jít
ven ze svýho pokoje
pokoje
čistý srnky běhají
z čistý oblohy
běhají a volají
ze tmy sny živý vítr
tváře štípá můžeš
kam chceš jít
dýchám, věřím si, já si věřím

můžeme, můžeme
volný jako voda jde
můžu jít, můžu jít
radši zmrznu než uhnít
než uhnít
teď, teď
Pak ale ten král, co o něm byla řeč
ztratil kurs, změk, udolal ho strach, prach, byl línej jít
zešed, jak to vzdal, a už ho to táhlo do okna, jak nákej stroj, jak nákej stroj
pes zas štěk, zas, a kde se vzal, chodník zpátky chlapa dal, chodník zpátky chlapa dal
ze šterku se zved a byl z něj král a šel dál, šel dál a šel dál,
dredatej typ nad tim třikrát bradou klap
otevřete oči, přichází král, a
vo ulici vedle z okna skočil chlap, jó
vyber si kterej chceš, že jseš
město je plný takovejch lidí, jseš plnej takovejch lidí
vyber si každou chvíli kterej jseš, jseš plnej takovejch lidí, teď, teď, teď

Dva

mluvíme k sobě večer tiše
oba jsme zkřehlí
listí se drží, nepadá ještě
podzim je smutný
kdokoli se mě zeptá, věřím-li na lásku, tak řeknu ne
vím jenom, že jsme my dva, spolu se držíme,
držet se budeme
koukáme na sebe, když den mizí
jak racci na moře
jako dvě samoty, poslíčci cizí
zbylí si sobě
kdokoli se mě zeptá, věřím-li na boha, tak řeknu ne
vím jenom, že jsme my dva, spolu se držíme,
držet se budeme
koukáme na sebe, když noc vřelá
tiše nás obemkne
jak zvíře do ohně, stromy co celá
staletí při sobě stojí a nedotknou se
kdokoli se mě zeptá, věřím-li na osud, tak řeknu ne

vím jenom, že jsme my dva, spolu se držíme,
držet se budeme
kdokoli se mě zeptá, věřím-li na lásku, tak řeknu ne
vím jenom, že jsme my dva, spolu se držíme,
držet se budeme

Pokraj

v rukou držím samopal a tohle není sen
až sem si mě dostal, je to tvoje vina, spolu polezem
banky tě vzrušujou
tak tady sou, tady sou, tady sou
k čemu byly všechny tyhle cetky volepený zlatem
vlastní rukou holubem sem z výšky praštil o zem
pořád tě prachy berou?
tak tady sou, tady sou, tady sou
Na čí to jde bedra, na čí bedra na čí bedra to jde?
kdo mě to válcuje, v čí žiju době?
Na čí to jde bedra, na čí bedra na čí bedra to jde?
čí prachy zastřelej mě? tady sou, tady sou, tady sou
včera sem je viděl, 500 tisíc hladových se táhne z pouště do pouště
ale já vim jakejch 500 tisíc tobě leží v hlavě
sem si s tím dospěl
tady sou, teď si je vem, tady sou, tady sou, tady sou
Na čí to jde bedra, na čí bedra na čí bedra to jde?
kdo mě to válcuje, v čí žiju době?
Na čí to jde bedra, na čí bedra na čí bedra to jde?
čí prachy zastřelej mě? tady sou, tady sou, tady sou

Nízko letí ptáci

nízko letí ptáci
níž bzučí mouchy
dole těžcí lidé kráčí
a úplně nejniž brouci
a až pod nimi všemi
já budu ležet nahý v zemi
a spát
a spát s dlouhými vlasy

Království

údy jsme prej, údy z hlíny, údy svatejch
zakláníme hlavy, v modru krkavci kroužej
stojíme tu proti sobě na dně propasti
a nad hlavama, krkavčí hlídky mávaj křídly
tvý rty, můj rty, tvůj nůž, můj nůž, čí vzkazy to jsou?
tvůj bůh, můj bůh, možná že nás, shora sledujou
z jedný tváře možná na nás dvě voči koukaj
jedno hnědý, jedno černý, kroužej, šilhaj
říct, chcem si říct, jak horký jsou srdce
říct, chcem si jenom říct, jak horký jsou
až se navzájem spálíme
poznávám tě, poznávám tě, poznáváš ty mě
v ruce voba jinej konec stejný nítě
já jsem ty a ve mě jsou i všichni mrtví tví
to sami jsme se proti sobě až sem kdysi poslali
říct, chcem si říct, jak horký jsou srdce
říct, chcem si jenom říct, jak horký jsou
až se navzájem spálíme

Následuj kojota

až se potok objeví
nechej se jím vést, nechej se jím vést
bosou nohou do něj vkroč
chladnou vodou běž, chladnou vodou běž
liška hne se v kapradí
letí nad houbou, liška nad liškou
pak se za keř otočí
vidíš něco víc, vidíš něco tam, tam, tam!
jsi to ty, dřívko, co houpe se v potoce
jsi to ty, hořící ohýnek ve tmě
jsi to ty a tohle je příběh o nebi
v tobě jsou, lišky a mráz a pouště

Třesk

ještě tisíc, ještě jeden střep
ještě písek na spálený hřbet
úzko, úzko, musí být úzko,

aby mohl začít svět
ještě hora, ještě horský hřbet
ještě tisíc koryt vyschlých řek
žízeň, žízeň, musí být žízeň,
aby mohl vytrysknout svět
za mnou, všichni lvi za mnou
za mnou, všichni lvi pojd'me pít
slunce je obří grep a šťáva prýští
všichni lvi, všichni lvi za mnou
ptáci, hadi, všichni lvi pojd'me pít
slunce je obří grep a šťáva prýští

Fláknout s tím

už tě nebaví vstávat, každý ráno před stejný zdi
už tě nebaví bejt jak, lopata v nudnym stroji
stejný tmy a stejný voči z hlavy
stejný dny, jak dlaždice do podlahy
už tě nebaví vídat, každej večer stejný herce
už tě nebaví bejt jak smrtka vod orloje
fláknout s tím a vodjet co nejdál to jde
fláknout s tím a jet kam si tě to zve
co nejdál, co nejdál nic si nevzít a zmizet pryč
silnicí přes most a pak dál za město
a za jiný město v jiný zemi
a ještě dál, za tuhletu planetu
ještě dál, do chřtánu bludnýho kosmu
frčíš a přes všechny dráhy, stojíš zase u svýho domu
otevřeš dveře a zuješ boty, obejměš svoji ženu
je to tak a tak to bude dobrý
je to tak a všechno bude dobrý
je to tak a tak to bude dobrý
je to tak a všechno, všechno, všechno bude dobrý

Lazar

sám, bydlíš sám, kroutíš u pásu pátý rok
každý krok, myslíš na chvíli, až toho necháš
rok, další rok, třídíš součástky, a potom jdeš spát

pás a spát a tak den co den, ale ono to přijde
tak den co den, ale ono to přijde
běž Lazare, běž Lazare, běž
teď je nebe, teď je nebe teď
letíme Lazaři vesmírem
letíme hvězdami, helmy nemáme
sám, snídáš sám, zavřeš oči a pás tě veze k ní
 pryč až k ní, ty jsi součástka, ona tě třídí
 proč, bůhví proč, i když nechceš, jí přesto miluješ
 miluješ, a tak den co den, ale ono to přijde
tak den co den, ale ono to přijde
běž Lazare běž Lazare běž
teď je nebe, teď je nebe teď
letíme Lazaři vesmírem
letíme hvězdami, helmy nemáme